

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101004/I/2018/36064387453170692

**ÚSPEŠNOST ČERPANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV ZO
ŠTRUKTURÁLNYCH A INVESTIČNÝCH FONDOV
V OBDOBÍ 2014 - 2020**

Diplomová práca

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**ÚSPEŠNOST ČERPANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV ZO
ŠTRUKTURÁLNYCH A INVESTIČNÝCH FONDŮ
V OBDOBÍ 2014 - 2020**

Diplomová práca

Študijný program: verejná správa a regionálny rozvoj

Študijný odbor: Verejná správa a regionálny rozvoj

Školiace pracovisko: Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja

Vedúci záverečnej práce: doc. Mgr. Miroslav Šipikal, PhD.

Bratislava 2018

Bc. Matúš Krnčok

Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Matúš Krnčok
Študijný program: Verejná správa a regionálny rozvoj (Jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.3.5 Verejná správa a regionálny rozvoj
Typ záverečnej práce: Inžinierska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Úspešnosť čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov v období 2014 - 2020

Anotácia: Členstvo v Európskej únii znamená prístup k významnému množstvu finančných prostriedkov na regionálny rozvoj. Často sa však stáva, že realizovaná pomoc neprináša očakávané resp. želané účinky. Predkladaná diplomová práca bude venovaná úspešnosti čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov vo vybranom programovacom období. V analytickej časti budú rozoberané vybrané príklady z praxe implementácie fondov v podmienkach Slovenskej republiky.

Vedúci: doc. Mgr. Miroslav Šipikal, PhD.
Katedra: KVSaRR NHF - Kat. verej. spravy a regional. rozvoja NHF
Dátum zadania: 02.02.2017

Dátum schválenia: 06.02.2017

doc. Ing. Štefan Rehák, PhD.
vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že diplomovú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Bc. Matúš Krnčok

Pod'akovanie

Ďakujem môjmu školiťovi doc. Mgr. Miroslavovi Šipikalovi, PhD. za odborné vedenie a cenné rady pri zostavovaní tejto práce. Moje pod'akovanie tiež patrí Ing. Paule Puškárovej, PhD., DiS. art. a Ing. Tamášovi Szökemu za cenné rady a spoluprácu pri výskume.

ABSTRAKT

KRNČOK, Matúš: *Úspešnosť čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych a investičných prostriedkov v období 2014 -2020*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta, Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja. – Vedúci diplomovej práce: doc. Mgr. Miroslav Šipikal, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2018, 79 s.

Cieľom tejto diplomovej práce je zhodnotiť čerpanie z fondov Európskej únie v programovom období 2014 – 2020. Práca je rozčlenená do 4 kapitol. Obsahuje 31 tabuliek, 5 máp, 5 príloh a 3 grafy. Prvá časť je teoretickým vymedzením regionálnej politiky. Definuje región, aktérov, ciele a nástroje regionálnej politiky, a charakterizuje Partnerskú dohodu Slovenskej republiky. Ďalšia časť hodnotí čerpanie obcí a následne ho porovnáva na úrovni krajov a okresov. V tejto časti sa tiež skúma vplyv politického klientelizmu pri rozhodovaní o schválení alebo neschválení žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Posledná časť tejto práce obsahuje zhrnutie výsledkov, overuje hypotézy a hľadá dôvody súčasného stavu čerpania prostriedkov z fondov obcami Slovenskej republiky. Hlavnými výsledkami práce sú zistené rozdiely medzi v čerpaní medzi najzaostalejšími regiónmi a ostatnými, rozvinutejšími regiónmi Slovenskej republiky v množstve schválených projektov, v celkovej alokovanej sume a tiež rozdielnych prioritných aktivitách, ktoré sú z európskych fondov financované. Tiež je dokázaný vplyv politickej manipulácie na rozhodnutie o schválení alebo neschválení žiadostí o nenávratný finančný príspevok.

Kľúčové slová:

obce, čerpanie eurofondov, regionálna politika, regionálne disparity, politický klientelizmus

ABSTRACT

KRNČOK, Matúš: *Success of Fund Absorption from Structural and Investment Funds in the Period 2014 - 2020*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy, Department of Public Administration and Regional Development – Mentor: doc. Mgr. Miroslav Šipikal, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2018, 79 p.

Our diploma thesis is aimed to evaluate drawing EU funds in the period 2014 – 2020. The work is divided into four chapters. It contains 31 tables, 5 maps, 5 attachments and 3 graphs. The first part is devoted to theoretical definition of regional policy. It also defines region, political actors, aims and tools of regional policy and characterizes Partnership agreement of the Slovak republic. Next chapter evaluates drawing EU funds by the municipalities in Slovakia and compares them at the level of regions and districts. This part also examines the impact of political favouritism on deciding whether the project is or is not approved. The last part of this work contains a summary of the results, verifies the hypothesis and look for the reasons for the current state of drawing EU funds by the municipalities in Slovakia. The main results of the work reveal the differences in drawing funds of the most underdeveloped regions and more developed regions in Slovakia in the amount of approved projects, the total allocated amount of money as well as the differences in activities financed from the European funds. The impact of political manipulation on decision whether the application for non-repayable financial contribution is approved or not is also proven.

Key words:

municipalities, fund absorption, regional policy, regional disparities, political favoritism

OBSAH

ÚVOD	9
1 REGIONÁLNA POLITIKA A JEJ SÚČASNÝ STAV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V KONTEXTE EURÓPSKEJ ÚNIE	10
1.1 Regionálna politika a dôvody jej uskutočňovania.....	10
1.2 Región ako objekt regionálnej politiky	11
1.2.1 Typológia regiónov	12
1.2.2 Klasifikácia regiónov na administratívne a prirodzené regióny.....	15
1.2.3 Klasifikácia regiónov podľa stupňa ich ekonomického rozvoja	16
1.3 Aktéri regionálnej politiky	19
1.4 Ciele a nástroje regionálnej politiky.....	23
1.4.1 Nástroje regionálnej politiky	24
1.4.2 Nástroje štátu a Európskej únie.....	25
1.5 Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020	26
1.5.1 Európske štrukturálne a investičné fondy	28
1.5.2 Operačné programy v programovom období 2014-2020	31
1.6 Faktory vplyvu na prerozdelenie prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov	33
2 CIEĽ A METODIKA PRÁCE	35
2.1 Metodika práce.....	35
3 HODNOTENIE ŠTRUKTURÁLNYCH A INVESTIČNÝCH FONDOV V OBDOBÍ 2014- 2020	39
3.1 Charakteristika územnej samosprávy v podmienkach Slovenskej republiky	39
3.2 Čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov v období 2014-2020....	41
3.3 Hodnotenie čerpania na úrovni krajov	43
3.3.1 Čerpanie v Bratislavskom samosprávnom kraji.....	44
3.3.2 Čerpanie v menej rozvinutých regiónoch Slovenskej republiky	45
3.4 Hodnotenie čerpania na úrovni okresov	56
3.4.1 Čerpanie v najmenej rozvinutých okresoch Slovenskej republiky	56
3.4.2 Čerpanie v ostatných okresoch Slovenskej republiky	61
3.5 Vplyv politickej príslušnosti starostu obce na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov.....	63
4 DISKUSIA	66
ZÁVER	71
ZOZNAM LITERATÚRY	73
PRÍLOHY	79

ÚVOD

Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie priniesol okrem iného aj nový nástroj znižovania medziregionálnych rozdielov, ktorým sú európske štrukturálne a investičné fondy. Už tretie programové obdobie majú obce a mestá možnosť čerpať nenávratné finančné príspevky z týchto fondov, a tým podporovať rozvojové aktivity, zvyšovať kvalitu života, vzdelania a prístup k práci na svojom území. Najmä obce v ekonomicky slabších regiónoch dostali príležitosť priblížiť sa úrovni ostatných regiónov, resp. výrazným spôsobom urýchliť proces rozvoja. Regióny Slovenska sa však vo svojej podstate výrazne líšia, či už pri pohľade na ich ekonomickú výkonnosť, vybudovanú infraštruktúru alebo národnostné zloženie, čo odzrkadľuje aj spôsob čerpania v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky.

Cieľom tejto práce je zhodnotiť čerpanie finančných prostriedkov z európskych a štrukturálnych fondov v prvých štyroch rokoch programového obdobia 2014 – 2020, so zameraním na obce ako žiadateľov v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti. Práve výrazné medziregionálne rozdiely v krajoch Slovenskej republiky sú dôvodom osobitého prístupu k podpore rozvoja a čerpania prostriedkov z európskych fondov niektorých okresov. Máme za to, že je dôležité skúmať, či má takýto prístup svoje opodstatnenie alebo je absolútne bezúčelný, čo môže byť spôsobené rôznymi faktormi. Vo viacerých krajinách Európskej únie bol politický klientelizmus ako silným faktorom neefektívnosti prerozdelenia eurofondov. Jeho vplyv v podmienkach Slovenskej republiky sa v tejto práci tiež pokúsime overiť.

Prvá časť práce je venovaná regionálnej politike, regiónu ako objektu regionálnej politiky a aktérom, ktorí ju prostredníctvom rôznych nástrojov realizujú. Súčasťou tejto časti je tiež charakteristika regionálnej politiky Európskej únie v podmienkach Slovenskej republiky, ktorá je definovaná Partnerskou dohodou. V druhej praktickej časti hodnotíme čerpanie prostriedkov z fondov Európskej únie obcami Slovenskej republiky. Výsledky následne porovnávame na úrovni krajov, okresov a veľkostných kategórií a definujeme prioritné oblasti čerpania podľa operačných programov a ich konkrétnych cieľov. V tejto časti pomocou regresnej analýzy tiež skúmame vplyv politickej príslušnosti starostov jednotlivých obcí na rozhodovanie o schválení alebo neschválení žiadosti o nenávratný finančný príspevok. V poslednej časti tejto práce overujeme stanovené hypotézy a hľadáme dôvody súčasného stavu čerpania eurofondov v obciach v Slovenskej republike.

1 REGIONÁLNA POLITIKA A JEJ SÚČASNÝ STAV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V KONTEXTE EURÓPSKEJ ÚNIE

Prvá kapitola tejto diplomovej práce je venovaná teoretickému vymedzeniu regionálnej politiky z rôznych pohľadov viacerých autorov. Priblížime si typológiu regiónov ako objektu regionálnej politiky a pozrieme sa tiež na nástroje regionálnej politiky, ktoré jednotliví aktéri pri realizovaní regionálnej politiky využívajú. Záver tejto kapitoly je venovaný Partnerskej dohode Slovenskej republiky o využívaní Európskych štrukturálnych a investičných fondov v rokoch 2014 - 2020.

1.1 Regionálna politika a dôvody jej uskutočňovania

Hoci je definícií regionálnej politiky niekoľko, autori sa jednoznačne zhodujú v charakteristike regionálnej politiky ako cieľavedomej činnosti organizácií a predstaviteľov štátnej správy, s cieľom zaistenia ekonomického rastu na danom území. Regionálna politika musí mať jasne definované ciele a nástroje, ktoré môžu aktéri regionálnej politiky využívať.

Maier a Tödling (1998) pod pojmom regionálna politika rozumejú „*ovplyvňovanie hospodárskych procesov v územných častiach štátu alebo väčšieho ekonomického priestoru prostredníctvom verejného sektoru.*“ Predstavuje všetky „*verejné priame a nepriame intervencie štátu, regiónu, obcí a miest, vedúce k lepšiemu priestorovému rozdeleniu ekonomických a mimoekonomických činností.*“ (Adamčík, 2000).

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov regionálnu politiku definuje ako „*koordinovaný súbor činností a postupov príslušných orgánov a organizácií na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktoré prispievajú k hospodárskemu rozvoju, sociálnemu rozvoju a územnému rozvoju regiónov.*“

Higgins a Savoie (1988) považujú za hlavné argumenty uskutočňovania regionálnej politiky tieto:

- regionálne disparity, ktoré plodia sociálne a politické problémy,
- diferenciácia regiónov z hľadiska vnútorných rozvojových procesov, ako aj z hľadiska miery otvorenosti voči integračným procesom,
- riešenie problémov zaostávajúcich regiónov,
- riešenie problémov urbanistickej štruktúry,

- vyššia efektívnosť alokácie zdrojov niektorých činností na regionálnej úrovni vo vzťahu k priestoru.

Maier a Tödling (1998) rozdeľujú dôvody uplatňovania regionálnej politiky do troch skupín:

- a) **ekonomické**, kedy vďaka verejným investíciám *„je možné podporiť využívanie potenciálu zaostávajúcich regiónov, ktoré disponujú nevyužitými kapacitami“*,
- b) **sociálne**, súvisiace so *„zabezpečením približne rovnakých životných podmienok pre obyvateľov vo všetkých regiónoch“*,
- c) **ekologické**, spojené so *„zabezpečením rovnomernejšieho rozloženia ekonomických činností v priestore a so snahou vopred určiť dôsledky ekonomických programov na životné prostredie.“*

Regionálna politika rozlišuje objekty regionálnej politiky, ktorými sú regióny (pozri podkapitolu 1.2) a ich jednotlivé časti, a subjekty regionálnej politiky (pozri podkapitolu 1.3), ku ktorým radíme nadnárodné inštitúcie, vládu, ústredné orgány štátnej správy, orgány miestnej štátnej správy, orgány regionálnej a miestnej územnej samosprávy, regionálne združenia, neziskové organizácie zaoberajúce sa regionálnym rozvojom a pod.

1.2 Región ako objekt regionálnej politiky

Definícia regiónu nie je jednoznačná aj z toho dôvodu, že každá vedná disciplína sa naň pozerá inak. Základom každej definície je však jeho geografické vymedzenie. Ako uvádza Matoušeková a kol. (2000), región je *„ohraničené územie, pričom jeho vymedzenie závisí od zvolených kritérií vyplývajúcich z účelu, na ktorý región vymedzujeme. Z toho dôvodu možno takýmto spôsobom vymedziť a definovať veľké množstvo regiónov...“*

„Región je zložitý dynamický priestorový systém, ktorý vznikol na zemskom povrchu na základe interakcie prírodných a socioekonomických javov.“
(Bašovský – Lauko, 1990).

Hoover a Giarrantani (1984) uvádzajú spoločné princípy, na základe ktorých autori pojem región definujú:

- a) **Deskripcia**, ktorá región vymedzuje *„ako určitý geografický priestor, o ktorom možno vyjadriť dôležitú jednotnú charakteristiku. Na základe tohto princípu hovoríme o tzv. homogénnych regiónoch.“*
- b) **Analýza**, ktorá určuje *„vnútornú štruktúru s intenzívnymi väzbami medzi jednotlivými ekonomickými jednotkami a definuje tak funkčnosť regiónov.“*
- c) **Správa**, ktorá je spolu *„s rozhodovacími právami charakteristická pre každý región a má administratívny charakter. Na základe toho je vymedzený pre formulovanie a implementáciu regionálnej politiky.“*

1.2.1 Typológia regiónov

Rozdielnosť definícií regiónov jednotlivých vedných disciplín sa prejavuje tiež v rozdielnych typológiách regiónov rôznych autorov. Buček a kol. (2010) na základe charakteristiky osídlenia a prevažujúcej ekonomickej štruktúry vymedzujú tri typy regiónov:

- a) **Metropolitné regióny**, ktoré sú *„charakteristické vysokou koncentráciou obyvateľstva v centre regiónu, alebo môže ísť o regióny s viacerými susediacimi centrálnymi mestami.“*
- b) **Priemyselné regióny**, ktoré sú *„často urbanizované a so zamestnanosťou koncentrovanou v priemysle náročnom na pracovnú silu. Napriek dobrej vybavenosti infraštruktúrou a dopravnou dostupnosťou a rozvinutým inštitucionálnym vybavením sa stávajú problémovými v čase ekonomickej recesie nosných odvetví.“*
- c) **Vidiecke a periférne regióny**, ktoré sú *„charakteristické nízkou hustotou obyvateľstva, koncentráciou populácie vo vidieckych sídlach a zamestnanosťou v odvetviach spojených s využívaním prírodných zdrojov.“*

Tabuľka 1 zachytáva rôzne typy regiónov a rozdielne problémy a potreby, ktorými sú charakteristické. Opatrenia regionálnej politiky by preto mali byť prispôbené konkrétnym potrebám regiónov.

Tabuľka 1 Najčastejšie bariéry, ktorým rôzne typy regiónov čelia

Podmienky	Vidiecke a periférne	Priemyselné	Metropolitné
<i>Sieťovanie</i>	Slabé, v malom rozsahu	Problémy s lock-in	Rozvinuté, ale chýbajúce alebo slabo rozvinuté globálne siete
<i>Konkurencia</i>	Lokálna, izolovaná od národných firiem	Národná a lokálna	Globálna
<i>Výskum a technický rozvoj</i>	Slabé, alebo neexistujúce kapacity vedy a výskumu	Existujúce, ale príliš špecializované kapacity	Orientácia na základný výskum
<i>Inštitucionálna hustota</i>	Málopočetné	Existujúce, ale so slabou koordináciou	Veľký počet, aj komerčné
<i>Vzdelávanie a kvalifikácia</i>	nízka kvalifikácia, nízka absorpčná schopnosť	Dôraz na technickú kvalifikáciu, málo manažérskej	Dostupné, ale so slabým prepojením na priemysel

Zdroj: REHÁK, Š. – SOKOL, M. 2007 *Regional pathways towards the knowledge economy – experiences from Slovakia*.

Samson (2001) rozlišuje tieto štyri typy regiónov:

- Geografický región**, ktorého „*prírodné hranice predurčujú naplnenie priestorových jednotiek špecifickými výrobnými, nevýrobnými, vzdelanostnými, kultúrnymi prvkami života.*“
- Urbanistický región**, ktorý „*predstavuje hierarchicky štruktúrovaný model sídel.*“
- Sociálny región**, ktorý „*predstavuje územné spoločenstvo ľudí, ktorí majú emocionálny vzťah k územiu, kde žijú a sociologické aspekty slúžia ako argument pre samosprávny systém riadenia regiónu.*“
- Ekonomický región**, ktorý „*tvorí ohraničené územie vnútorne prepojené sociálnymi, urbanistickými a ekonomickými väzbami.*“

„*Ekonomický región je priestorovým podsystemom krajiny, ktorý charakterizuje určitá priestorová štruktúra úroveň ekonomického a sociálneho rozvoja, Ide o územie, v ktorom funguje určitý princíp usporiadania vzájomných aktivít a väzieb medzi podnikmi, ľudským a prírodným potenciálom, ako aj infraštruktúrou.*“ (Belajová – Fáziková, 2005).

Pojmom región tiež opisujeme rozličné priestorové útvary, ktoré delíme na:

- supranacionálne územia** – geograficky susediace zoskupenia štátov,
- transnacionálne územia** – regióny prechádzajúce viacerými štátmi, ale obsahujúce iba časti ich území,
- subnacionálne územia** – územné časti štátu.

Ako uvádza Výrostová (2010), k subnacionálnym regiónom možno zaradiť aj prirodzené a administratívne regióny. **Prirodzené regióny** sa historicky vytvárali na základe prirodzených, dlhodobo utváraných vzťahov v súlade s postupne sa vytvárajúcou regionálnou identifikáciou obyvateľstva. Podľa Strusovej (2007) *„na vytváranie regionálnej identity pôsobí niekoľko faktorov ako história, charakter kultúry, osídlenie regiónu, životná úroveň, sociálno-demografické charakteristiky obyvateľov, stupeň urbanizácie a hospodársky charakter regiónov.“*

Administratívne regióny sú definované na účely štátnej správy a samosprávy. Matoušková (2000) identifikuje niekoľko základných charakteristík týchto regiónov:

- „administratívne regióny musia bezo zvyškov pokryť celé územie daného štátu,
- nie je bezpodmienečne nutné, aby sa hranice samosprávnych regiónov kryli s regiónmi vymedzenými pre štátnu správu,
- z hľadiska kontinuálneho vývoja je dôležitá určitá časová stabilita týchto regiónov,
- tieto regióny sú vždy reprezentované príslušnými orgánmi, ktoré sú buď menované alebo volené,
- jednotlivé úrovne administratívnych regiónov by mali rešpektovať hranice nižších administratívnych úrovní pri vytváraní vyšších územných celkov,
- administratívne regióny vznikajú zhora, rozčleňovaním krajiny na menšie územné celky.“

Výrostová (2010) dopĺňa, že vo svojej podstate *„by mali byť administratívne regióny tvorené tak, aby mali podobnú rozlohu a počet obyvateľov, mali by rešpektovať prírodné podmienky, zohľadňovať socioekonomické vzťahy, spádovosť a pocit spolupatričnosti, ktorý obyvatelia k danému regiónu majú, a ktorý je daný historickým vývojom.“*

1.2.2 Klasifikácia regiónov na administratívne a prirodzené regióny

V podmienkach Slovenskej republiky (ďalej aj „SR“) sú administratívne regióny upravené zákonom č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú správnymi celkami Slovenskej republiky kraje a okresy. Samosprávnymi celkami SR sú obce a vyššie územné celky¹. Takéto legislatívne rozčlenenie územia však nerešpektuje hranice prirodzených regiónov SR. V podmienkach SR sú synonymom pre prirodzené regióny najmä tradičné, kultúrne alebo historické regióny. Takéto pomenovania sú však len neoficiálne a nepodliehajú legislatívnej úprave. V roku 2005 bol Ministerstvom dopravy a výstavby Slovenskej republiky vypracovaný dokument **Regionalizácia cestovného ruchu SR**, ktorým bolo vymedzených 21 regiónov cestovného ruchu na Slovensku (pozri prílohu 1). Ako uvádza tento dokument, región predstavuje *„vymedzenú časť územia, ktorá sa vyznačuje relatívne homogénnymi podmienkami pre rozvoj turizmu a možnosťami využitia.“* Keďže pri vymedzovaní týchto regiónov boli brané do úvahy okrem iných aj kritériá ako historický vývoj na daných územiach, predpoklad stotožnenia sa miestnych aktérov s vymedzeným regiónom a sila vnútorných väzieb, ktoré sú silnejšie ako väzby smerom mimo územia regiónu, pokladáme preto za relevantné považovať tieto regióny za **prirodzené regióny SR**.

Na účely podpory regionálneho rozvoja je región definovaný zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Podľa toho zákona ide o *„územný celok vymedzený podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek.“* **Klasifikácia štatistických územných jednotiek – NUTS²** je hierarchické rozdelenie krajiny na územné jednotky (pozri tabuľku 2). V súčasnosti je upravená Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely. V podmienkach SR túto klasifikáciu určuje vyhláška č. 438/2004 Z. z., ktorou sa vydáva klasifikácia štatistických územných jednotiek a pozostáva z troch regionálnych (NUTS) a dvoch lokálnych (LAU) úrovní. Podrobnejšia charakteristika je zobrazená v tabuľke 2.

---

¹ Územný obvod vyššieho územného celku (VÚC) je zhodný s územným obvodom kraja.

² *La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques* – preložené z francúzštiny.

Tabuľka 2 Klasifikácia NUTS v podmienkach Slovenskej republiky

Úroveň NUTS	Anglický akronym (Slovenský akronym)	Územie
Regionálne úrovne	NUTS 1 (RŠÚJ 1) ³	Slovenská republika
	NUTS 2 (RŠÚJ 2)	- Bratislavský kraj - Západné Slovensko (Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky kraj) - Stredné Slovensko (Žilinský a Banskobystrický kraj) - Východné Slovensko (Prešovský a Košický kraj)
	NUTS 3 (RŠÚJ 3)	Kraje: 8
Lokálne úrovne	LAU 1 (LŠÚJ 1) ⁴	Okresy: 79
	LAU 2 (LŠÚJ 2)	Obce: 2927 ⁵

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe vyhlášky č. 438/2004 Z. z. údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky (údaje k 25.2.2017).

1.2.3 Klasifikácia regiónov podľa stupňa ich ekonomického rozvoja

Pri realizácii regionálnej politiky sa regióny najčastejšie rozdeľujú na rozvinuté a problémové⁶. Podľa Bučeka a kol. (2010) majú **rozvinuté** regióny zväčša „vedúcu úlohu v rozvoji krajiny, sú schopné kontinuálne sa prispôsobovať zmeneným podmienkam na trhu tovarov a práce a priťahujú domácich i zahraničných investorov.“ **Problémové** regióny sa vyznačujú určitými spoločnými charakteristikami a sú „dlhodobo vystavené negatívnym ekonomickým vplyvom ako pomalý ekonomický rast, vysoká miera nezamestnanosti, príjmová nerovnosť a úbytok obyvateľstva, ktoré sú výsledkom minulých ekonomických procesov.“ Medzi najčastejšie príčiny zaostávania regiónov autori zaraďujú:

- nekonkurenčné firmy,
- neadekvátne infraštruktúra,
- neadekvátne ľudské zdroje,
- vzdialenosť od trhov,
- zastaraná sektorová štruktúra,
- externé rozhodovanie.

³ RŠÚJ – regionálna štatistická územná jednotka.

⁴ LAU (LŠÚJ) – lokálna štatistická územná jednotka (ang. *Local Administrative Unit*).

⁵ Počet obcí vrátane mestských častí Bratislavy (17) a Košíc (22), vojenských obvodov (3) a bez zarátania miest Bratislava a Košíc ako celkov.

⁶ V literatúre sú problémové regióny často označované aj ako menej rozvinuté, zaostávajúce alebo marginálne.

Štruktúra ekonomických činností v rozvinutých regiónoch vytvára podľa Tvrdoňa (2002) „*predpoklady pre hospodársky rast a rozvoj a uspokojovanie rastúcich potrieb obyvateľstva.*“ Pre tieto regióny je typický „*vyšší podiel hrubého domáceho produktu na obyvateľa než je priemerná úroveň štátu, nižšia miera nezamestnanosti, kvalifikovanejšia pracovná sila a vybudovaná technická a sociálna infraštruktúra.*“

V prípade problémových regiónov ide o regióny, ktoré sa „*v dôsledku uplynulého vývoja, zmenou hospodárskej politiky, alebo mimo ekonomických podmienok dostali do rozvojovej úrovne vyžadujúcej osobitnú pozornosť štátnych a samosprávnych orgánov.*“ (Hajasová, 2000)

Belajová a Fáziková (2005) problémové regióny rozdeľujú nasledovne:

- a) **Zaostávajúce regióny**, charakteristické „*postupným poklesom produkcie, dopytu, spotreby, nedostatkom kapitálu na rozvoj infraštruktúry a rastom sociálnej nespokojnosti.*“ Tiež sú to regióny s podpriemerným vybavením výrobnými faktormi, vysokou mierou nezamestnanosti, podpriemerným hrubým domácim produktom na obyvateľa, podpriemernou mierou dôchodkov obyvateľstva a spotreby a nízkou úrovňou využitia prírodných zdrojov a zdrojov ľudského kapitálu. Autorky dodávajú, že oživenie týchto oblastí je kapitálovo a časovo náročné, a vyžaduje si osobitný prístup regionálnej politiky.
- b) **Štrukturálne slabé regióny**, v minulosti dynamicky sa rozvíjajúce s ekonomickou činnosťou založenou prevažne na tradičných odvetviach primárneho sektora. V porovnaní s inými oblasťami však začali strácať tempo ekonomického rastu a stali sa upadajúcimi oblasťami.
- c) **Regióny s upadajúcimi mestskými centrami** s nadmernou koncentráciou ekonomických činností alebo obyvateľstva (prekrvené regióny). Takýto stav podmieňuje dynamický rast nákladov na rozvoj technickej a občianskej infraštruktúry a na uchovanie základných životných podmienok pre obyvateľov.

Michálek (2014) problémové regióny označuje ako „*marginálne regióny, ktoré sa vyznačujú multidimenzionalnosťou, tzn. koncentráciou viacerých nepriaznivých javov a charakteristik.*“ Tie môžu súvisieť s ich polohou, fyzickogeografickými obmedzeniami, historickým vývojom alebo demografickými, ekonomickými a sociálnymi podmienkami. Úroveň marginality je v podmienkach Slovenskej republiky určená úrovňou regionálnych

disparít. Hlavné disparity regiónov v SR sú definované v Národnej stratégii regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (pozri prílohu 2).

Za marginálne regióny môžeme v podmienkach SR považovať **najmenej rozvinuté okresy**. Ide o regióny, ktoré trpia vysokou mierou nezamestnanosti, odchodom mladej a vzdelanej pracovnej sily a nedostatkom investícií a podnikateľských aktivít. Podmienky, systém a formy poskytovania podpory najmenej rozvinutým okresom upravuje zákon č. 336/2015 Z. z o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Kľúčovým indikátorom pre zapísanie okresu do zoznamu najmenej rozvinutých je **miera evidovanej nezamestnanosti**. Ako uvádza zákon, do zoznamu najmenej rozvinutých okresov sa zapíše okres, v ktorom „miera evidovanej nezamestnanosti vypočítaná z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie, ktorú vykazuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, bola v období za aspoň deväť kalendárnych štvrtírokov počas predchádzajúcich dvanástich po sebe nasledujúcich kalendárnych štvrtírokov vyššia ako 1,6-násobku priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike za rovnaké obdobie.“ Tabuľka 3 uvádza zoznam najmenej rozvinutých okresov k dátumu 31.12.2017.

Tabuľka 3 Zoznam najmenej rozvinutých okresov Slovenskej republiky

Okres	Dátum zápisu do zoznamu
Lučenec	31.12.2015
Poltár	31.12.2015
Revúca	31.12.2015
Rimavská Sobota	31.12.2015
Veľký Krtíš	31.12.2015
Kežmarok	31.12.2015
Sabinov	31.12.2015
Svidník	31.12.2015
Vranov nad Topľou	31.12.2015
Gelnica	20.07.2017
Rožňava	31.12.2015
Sobrance	31.12.2015
Trebišov	31.12.2015
Bardejov	20.07.2017
Medzilaborce	20.07.2017

Zdroj: Údaje Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (údaje k 31.12.2017).

Podpora najmenej rozvinutých okresov je v kompetencií Úradu vlády Slovenskej republiky, ktorý schvaľuje osobitne pre každý okres **akčný plán rozvoja**. Vzhľadom na skutočnosť, že každý z okresov má vlastné príčiny hospodárskeho zaostávania, každý

z okresov má tiež definované špecifické nástroje podpory. Ide o uprednostnený prístup k podpore z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, výhodnejšie podmienky pre získanie investičných stimulov, zvýhodnené podmienky pre tvorbu pracovných miest a podobne. Ako Úrad vlády Slovenskej republiky uvádza, *„cieľom je dať ľuďom v zaostávajúcich okresoch prácu, aby mohli zabezpečiť kvalitnejší život svojich rodín, nemuseli odchádzať za prácou do zahraničia a mali sa kam vrátiť.“*

1.3 Aktéri regionálnej politiky

Uskutočňovanie politiky zameranej na rozvoj regiónov prebieha na niekoľkých úrovniach: lokálnej, regionálnej, štátnej a nadnárodnej⁷. Rôzni aktéri pôsobiaci na týchto úrovniach sa líšia svojimi možnosťami vplyvu na rozvoj regiónov. Buček a kol. (2010) rozdeľujú aktérov regionálnej politiky do dvoch skupín:

- a) **formálni aktéri** ako hlavní účastníci regionálnej politiky a regionálneho rozvoja *„sú organizačne a kompetenčne vymedzení zo zákona. Okrem nich môžu existovať aj aktéri pôsobiaci na základe dobrovoľnosti a záujmu o riešenie problémov v regióne, kde pôsobia. Pôsobenie formálnych aktérov je zamerané najmä na plnenie daných úloh a monitoring dôsledkov ich rozhodnutí.“*
- b) **neformálni aktéri**, ktorých účasť na procesoch regionálnej politiky *„nie je formálne daná ani povinná, využívajú pri jej realizovaní diferencovanejšie prístupy. Je však dôležité, aby záujmy aktérov na rozvoji regiónu boli nekonfliktné, záujem spoločný a aby sa v rámci svojho pôsobenie navzájom dopĺňali.“*

Buček a kol. (2010) tiež poukazujú na skutočnosť, že na tvorbe regionálnej politiky sa v súčasnosti podieľa priamo alebo nepriamo viacero inštitúcií. To si vyžaduje *„permanentnú komunikáciu, efektívnu koordináciu a úzku kooperáciu aktérov regionálnej politiky pri jej realizácii. Malo by ísť o spoluprácu založenú na partnerstvách medzi jednotlivými úrovňami, ako aj na jej koordinácii v rámci partnerstiev v jednotlivých sektoroch.“*

Úloha **štátu** ako aktéra regionálnej politiky na **národnej úrovni** je nezastupiteľná predovšetkým v oblasti vytvárania inštitucionálnych, legislatívnych, finančných a systémových podmienok a pri určovaní stratégie regionálneho rozvoja. Žiadny z ďalších aktérov nedisponuje takými kompetenciami a možnosťami pri riešení regionálnych

---

⁷ Nadnárodná úroveň regionálnej politiky je reprezentovaná Európskou úniou a jej inštitúciami a samostatne sa jej venujeme v podkapitole X.X.

problémov ako štát. Pozícia štátu je tiež špecifická vo vzťahu k Európskej únii ako aktérovi nadnárodnej úrovne regionálnej politiky, ktorý určuje významné koncepčné a legislatívne parametre regionálneho rozvoja a poskytuje značné finančné zdroje podporujúce realizáciu regionálnej politiky. Ďalšími aktérmi regionálnej politiky na národnej úrovni sú štátne agentúry, profesijné a iné záujmové združenia, výskumné a odborné organizácie a organizácie tretieho sektora. (Buček a kol, 2010). Činnosť Úradu vlády v oblasti regionálneho rozvoja je podľa § 9 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (ďalej len „zákon o podpore regionálneho rozvoja“) zameraná na:

- zabezpečovanie vypracovania národnej stratégie, jej aktualizácie, inštitucionálne a organizačné zabezpečenie a koordináciu činností sociálno-ekonomických partnerov pri jej uskutočňovaní,
- pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia národnej stratégie,
- analýzu hospodárskej a sociálnej situácie v jednotlivých regiónoch,
- spoluprácu so sociálno-ekonomickými partnermi a metodické usmerňovanie ich činnosti,
- zabezpečovanie spolupráce s orgánmi Európskej únie,
- zabezpečovanie efektívnosti, účinnosti a správnosti riadenia a realizácie pomoci na podporu regionálneho rozvoja podľa národnej stratégie,
- poskytovanie dotácií.

Podľa § 10 zákona o podpore regionálneho rozvoja jednotlivé ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu svojej pôsobnosti:

- spolupracujú pri napĺňaní hlavných cieľov podpory regionálneho rozvoja,
- spolupracujú s Úradom vlády pri vypracúvaní, realizácii a vyhodnocovaní národnej stratégie,
- spolupracujú podľa národnej stratégie pri vypracúvaní programu rozvoja vyššieho územného celku a rozvojových programov verejných prác na území vyššieho územného celku,
- zohľadňujú pri tvorbe vlastných strategických dokumentov špecifiká regiónov a vyšších územných celkov.

Základným článkom regionálneho rozvoja na **regionálnej úrovni** sú **regionálne samosprávy**⁸. Z hľadiska zabezpečovania rozvoja regiónu je ich úloha dôležitá

---

⁸ V podmienkach SR sú to na úrovni NUTS 3 orgány samosprávnych krajov.

v schopnosti definovať regionálne stratégie, identifikovať priority regiónu a využívať inštitucionálne kapacity v riadení regiónu. Podľa § 11 zákona o podpore regionálneho rozvoja sa činnosti samosprávnych krajov pri zabezpečovaní regionálneho rozvoja zameriavajú na:

- vypracovanie a vyhodnocovanie analýzy rozvoja kraja a jeho častí a zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj,
- zabezpečovanie a koordináciu vypracovania a realizácie programu rozvoja vyššieho územného celku,
- podieľanie sa na príprave národnej stratégie,
- spoluprácu s príslušnými orgánmi štátnej správy,
- vypracovanie návrhov regionálnej inovačnej stratégie a politiky,
- plnenie úloh zameraných na podporu regionálneho rozvoja,
- spoluprácu s regiónmi, územnými celkami a inými subjektmi verejnej správy alebo orgánmi iných štátov,
- vedenie evidencie programov rozvoja obcí, nachádzajúcich sa na jeho území,
- podporu rozvoja podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj regiónu.

Významným aktérom v oblasti regionálneho rozvoja na regionálnej úrovni sú tiež **regionálne rozvojové agentúry**. Sú to neziskové inštitúcie, ktoré aktivizujú hospodársky a sociálny rozvoj regiónu inštitucionálnym spojením verejnej správy, súkromného sektora a tretieho sektora. Boli založené ako nástroj rozvoja najmä v zaostávajúcich regiónoch. Integrovaná sieť regionálnych rozvojových agentúr vznikla na základe uznesenia vlády SR č. 738/2000 k návrhu na vytvorenie integrovanej siete regionálnych rozvojových agentúr. Úlohy regionálnej rozvojovej agentúry zaradenej do integrovanej siete regionálnych rozvojových agentúr sú definované zákonom o podpore regionálneho rozvoja, podľa ktorého regionálna rozvojová agentúra okrem iného:

- zabezpečuje informovanosť a poradenstvo v oblasti regionálneho rozvoja,
- podporuje rozvojové aktivity na území svojej pôsobnosti,
- podieľa sa na vypracovaní strategických a programových dokumentov,
- zabezpečuje informačnú databázu o možnostiach rozvoja regiónu na území svojej pôsobnosti,
- organizuje prezentačné podujatia a odborné semináre,
- spolupracuje so sociálno-ekonomickými partnermi v oblasti regionálneho rozvoja,
- vytvára partnerstvá na medzinárodnej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni,

- pripravuje a realizuje projekty na podporu regionálneho rozvoja.

V programovom období 2014-2020 bola tiež zriadená **Integrovaná sieť informačno-poradenských centier** (ďalej len „IPC“). IPC pokrývajú oblasť jednotlivých samosprávnych krajov, s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja, vzhľadom na blízkosť ústredných orgánov štátnej správy priamo v Bratislave. Zriaďovateľom a koordinátorom siete IPC je **Centrálny koordinačný orgán** (ďalej len „CKO“), ktorý je jednou zo sekcií Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu. Činnosť a ciele IPC sú upravované Metodickým pokynom CKO č. 25, verzia 2 k Integrovanej sieti informačno-poradenských centier. Hlavným cieľom IPC ako aktérov regionálnej politiky na regionálnej úrovni je najmä *„zabezpečiť efektívne informovanie a komunikáciu o Európskych štrukturálnych a investičných fondoch v regiónoch, prostredníctvom systematického a koordinovaného poskytovania včasných, aktuálnych, komplexných a jednotných informácií.“*

Najdôležitejším aktérom regionálnej politiky na **lokálnej úrovni** sú samotné **obce**. Hlavnou úlohou obce je zvyšovanie kvality života občanov obce takým spôsobom, aby bol zabezpečený udržateľný rozvoj obce. *„Dosahovanie udržateľného rozvoja je vo väzbe na konkurencieschopnosť. Konkurencieschopnosť obce spočíva v samotnej schopnosti miestnej ekonomiky prilákať a udržať si firmy so stabilným alebo stúpajúcim podielom ich produkcie na trhu a zároveň zachovávať alebo zvyšovať životnú úroveň obyvateľov obce.“* (Lukáčová, 2006). Žárska (2005) dopĺňa, že *„konkurencieschopnosť podmieňujú štyri faktory – ekonomická štruktúra, inovačná aktivita, dopravná dostupnosť a kvalifikácia pracovných síl. Implementácia uvedených faktorov z úrovne obce ako samosprávnej jednotky je daná jej kompetenciami, legislatívou a schopnosťou manažmentu daný legislatívny priestor využiť.“* Pozícia obce ako aktéra rozvojových procesov je vymedzená viacerými faktormi:

- a) **Kompetenčná vybavenosť**, ktorá určuje, čo obec môže a čo musí zabezpečovať v spravovaní územia svojho územia a v poskytovaní služieb občanovi.
- b) **Finančná a personálna vybavenosť**, ktorá závisí od kvality výkonného manažmentu a rozsahu disponibilných finančných prostriedkov.
- c) **Technická a technologická vybavenosť** spojená s úrovňou informatizácie a presadzovania informačno-komunikačných technológií v systéme samosprávy v rámci procesu zvyšovania kvality a efektívnosti.

- d) **Vybavenosť informáciami**, kde pre zvyšovanie kvality a efektívnosti fungovania samospráv je potrebná dostupnosť a korektnosť ukazovateľov.
- e) **Politická a administratívna priechodnosť**, ktorá súvisí s ochotou a vôľou predstaviteľov miestnej samosprávy etablovať inovatívne procesy a postupy do každodennej praxe. (Žárska, 2013).

Podľa § 12 zákona o podpore regionálneho rozvoja obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja:

- analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,
- zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja obce alebo spoločného programu rozvoja obcí a zabezpečuje ich súlad s územnoplánovacou dokumentáciou,
- spolupracuje s vyšším územným celkom, na území ktorého sa obec nachádza, na príprave a realizácii programu rozvoja vyššieho územného celku a na účely evidencie poskytuje vyššiemu územnému celku program rozvoja obce,
- podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja, v spolupráci s Úradom vlády a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce,
- vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,
- spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,
- podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.

1.4 Ciele a nástroje regionálnej politiky

Hlavným cieľom regionálnej politiky je znižovanie ekonomických a sociálnych disparít a zmierňovanie rozdielov v rozvoji regiónov. Podľa Výrostovej (2010) môžeme k cieľom regionálnej politiky zaradiť tiež dosiahnutie vyššej ekonomickej výkonnosti, konkurencieschopnosti regiónov, zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov a dosiahnutie národných cieľov, ako ekonomický rast, udržateľný rozvoj, a sociálna a politická stabilita.

Konkretizácia cieľov regionálnej politiky sa pre dané územie a čas realizuje prostredníctvom príslušných strategických dokumentov. V podmienkach SR sú to na národnej úrovni **Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky** a **Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020** o využívaní Európskych

štrukturálnych a investičných fondov. V programovom období 2014-2020 je prvý raz v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu (ďalej len „IROP“) aplikovaný integrovaný prístup prostredníctvom **Regionálnych integrovaných územných stratégií**. Tieto stratégie predstavujú akčné plány konkrétnych plánovaných aktivít IROP s dôrazom na integrovaný prístup pre rozvoj územia a spolu s **Programami hospodárskeho a sociálneho rozvoja** sú strategickými dokumentmi na regionálnej úrovni, tzn. úrovni samosprávnych krajov. Na lokálnej úrovni ide o **Akčné plány rozvoja okresov**, ktoré sú schválené na podporu najmenej rozvinutých okresov v Slovenskej republike a **Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí**.

Pre úspešné dosiahnutie stanovených cieľov regionálnej politiky musia byť podľa Výrostovej (2010) splnené nasledovné predpoklady:

- a) **Legislatívne predpoklady** upravujúce právne postavenie regionálnej politiky. V podmienkach Slovenskej republiky ide o zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- b) **Inštitucionálne zabezpečenie**, ktoré súvisí s vytvorením systému inštitúcií zodpovedných za realizáciu regionálnej politiky. Na nadnárodnej úrovni hovoríme o inštitúciách Európskej únie, na národnej úrovni o štátnych inštitúciách a na regionálnej úrovni ide o orgány samosprávnych krajov a samotné obce.
- c) **Demokratizácia regionálneho rozvoja** spojená so zapájaním občanov a rôznych ekonomických subjektov do plánovania a realizácie regionálnej politiky.
- d) **Nástroje regionálnej politiky**.

1.4.1 *Nástroje regionálnej politiky*

Ciele regionálnej politiky je možné dosahovať prostredníctvom širokého spektra nástrojov, ktoré možno klasifikovať rôznymi spôsobmi. Wokoun a kol. (2006) rozlišujú finančné a nefinančné nástroje regionálnej politiky.

Cieľom **finančných** nástrojov je „*stimulovať ekonomický rozvoj v problémových regiónoch a kompenzovať nedostatok ekonomickej atraktívnosti regiónu.*“ (Maier – Tödling, 1998). K základným finančným nástrojom patria dotácie a finančné transfery z verejných rozpočtov, národná regionálna investičná pomoc upravovaná zákonom č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci, granty a úvery so zvýhodnenou sadzbou, a tiež nenávratné finančné príspevky z fondov Európskej únie (ďalej aj „EÚ“).

K **nefinančným** nástrojom zaradujeme:

- a) **Podpora infraštruktúry**, vďaka ktorej sa regióny stávajú nákladovo výhodnejšie a investične atraktívnejšie. Opatrenia v oblasti infraštruktúry majú „charakter poskytovania verejných statkov, sú spojené s pozitívnymi externalitami a majú dlhodobejší účinok.“ (Maier – Tödling, 1998).
- b) **Informačné opatrenia a poradenstvo**, ktoré majú „najnižšiu intervenčnú silu a slúžia na mäkké usmerňovanie ekonomických subjektov v regióne.“ (Maier – Tödling, 1998). Zaradujeme sem národnú a zahraničnú propagáciu regiónov, nástroje regionálneho a mestského marketingu, alebo poradenstvo pre firmy, obce a občanov.
- c) **Administratívne a regulačné nástroje**, ktoré predstavujú „najtvrdšie zásahy regionálnej politiky, pretože majú moc určité konanie povoliť alebo zakázať.“ (Maier – Tödling, 1998).
- d) **Programové plánovanie**, ktoré sa využíva ako na úrovni štátu, tak aj na úrovni samosprávnych krajov a obcí. „Umožňuje identifikovať priority, navrhnúť opatrenia, iniciovať potrebné zmeny v oblasti regionálneho rozvoja a je to významný nástroj pre potreby riešenia regionálnych disparít.“ (Výrostová, 2010).

1.4.2 Nástroje štátu a Európskej únie

Medzi najdôležitejšie a najčastejšie nástroje regionálnej politiky patria **finančné nástroje**. Na úrovni štátu, ako sme spomínali v predchádzajúcej kapitole, sú upravované zákonom č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci. Podľa tohto zákona sa investičná pomoc štátu poskytuje formou dotácie, úľavy na dani z príjmu, príspevku na vytvorenie pracovného miesta a prevodu nehnuteľného majetku alebo zámeny nehnuteľného majetku za cenu nižšiu, ako je všeobecná hodnota majetku. Štát tiež zohráva dôležitú úlohu pri čerpaní finančných prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov, formou národného spolufinancovania projektov. Miera spolufinancovania sa odvíja od typu regiónu, typu prijímateľa a schémy štátnej pomoci. V princípe sa však pohybuje v rozmedzí 0-15 % v prípade menej rozvinutých regiónov a v rozmedzí 0-45 % v prípade rozvinutejších regiónov.

Nástroje na úrovni Európskej únie rozlišujeme na **finančné nástroje** a **granty**, upravované spoločným nariadením (EÚ) č. 1303/2013. Rozdiel medzi nimi spočíva v návratnosti finančnej pomoci, kde v prípade finančných nástrojov hovoríme o návratnej

forme pomoci a v prípade grantoch o nenávratnej forme pomoci. Pre riadenie finančných nástrojov bol zriadený Fond fondov, ktorý má za povinnosť zabezpečiť vykonanie všetkých povinností a splnenie všetkých záväzkov, ktoré mu vyplývajú zo systému riadenia finančných nástrojov a zo zmluvy o financovaní. Základnými finančnými nástrojmi Európskej únie sú:

- SME Initiative,
- Horizon 2020,
- COSME,
- Creative Europe,
- Erasmus+,
- Employment and Social innovation,
- Europe Facility – CEF.

Finančnú pomoc formou grantov z európskych a štrukturálnych fondov si priblížime v podkapitole 1.5.1.

1.5 Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020 (ďalej len „partnerská dohoda“) predstavuje základný programový dokument riadenia pomoci zo štrukturálnych a investičných fondov Európskej únie v období rokov 2014-2020. Bola schválená uznesením Úradu vlády Slovenskej republiky č. 65/2014 12. februára 2014. V kontexte regionálnej politiky⁹ partnerská dohoda definuje stratégiu a určuje priority pre efektívne a účinné investície v objeme 15,3 mld. €. Štrukturálne fondy a Kohézny fond predstavujú 13,7 mld. €, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka 1,55 mld. € a Európsky námorný a rybársky fond 15,8 mil. €. Prioritnými oblasťami partnerskej dohody sú:

- Podpora podnikateľského prostredia, rozvoj infraštruktúry,
- Rozvoj infraštruktúry pre hospodársky rast a tvorbu pracovných miest,
- Rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- Udržateľné a efektívne využívanie ľudských zdrojov,
- Moderná a profesionálna verejná správa.

---

⁹ Regionálna politika Európskej únie sa tiež označuje ako Politika súdržnosti alebo Kohézna politika.

Pre politiku súdržnosti je v období 2014-2020 nariadením (EÚ) č. 1303/2013 definovaných 11 tematických cieľov:

1. Posilnenie výskumu, technologického vývoja a inovácií,
2. Zlepšenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám a zvýšenie ich používania a kvality,
3. Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov,
4. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo,
5. Podpora prispôsobenia sa zmene klímy, prevencie a riadenia rizík,
6. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora využívania zdrojov,
7. Podpora trvalo udržateľnej dopravy a zlepšovanie sieťových infraštruktúr,
8. Podpora trvalo udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a podpora pracovnej mobility,
9. Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a ľubovoľnej diskriminácii,
10. Investície do vzdelávania, školení a celoživotného vzdelávania,
11. Zlepšenie efektívnosti verejnej správy.

Jedným z hlavných východiskových dokumentov pre tvorbu partnerskej dohody je stratégia Európa 2020. Stratégia Európa 2020 je program Európskej únie pre rast a zamestnanosť do roku 2020. *„Zdôrazňuje inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast ako nástroj na prekonanie štrukturálnych nedostatkov Európskej ekonomiky, zlepšenie jej konkurencieschopnosti a produktivity, a zároveň posilnenie udržateľného sociálneho trhového hospodárstva.“* (Európska komisia, 2010) Za účelom naplňania cieľov stratégie Európa 2020 vytvorila Európska komisia pre programové obdobie 2014-2020 Spoločný strategický rámec, v rámci ktorého definovala kľúčové aktivity pre európske štrukturálne a investičné fondy (ďalej aj „EŠIF“), a ktorý tvorí základ pre prípravu samotných partnerských dohôd jednotlivých členských štátov Európskej únie. EŠIF predstavujú hlavné nástroje regionálnej politiky Európskej únie. V podmienkach Slovenskej republiky sú predmetom zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z Európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento zákon upravuje právne vzťahy pri poskytovaní príspevku v programovom období 2014-2020, postup a podmienky poskytovania príspevku, práva a povinnosti osôb v súvislosti s poskytovaním príspevku, pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy pri poskytovaní príspevku a zodpovednosť za porušenie podmienok poskytnutia príspevku. Zákon tiež dodáva, že *„pri poskytovaní príspevku je uplatňovaný*

princíp partnerstva, princíp nediskriminácie, princíp transparentnosti, princíp hospodárnosti, princíp efektívnosti, princíp účelnosti, princíp účinnosti a zákaz konfliktu záujmov.“ EŠIF v období 2014-2020 sú:

- Európsky fond regionálneho rozvoja,
- Európsky sociálny fond,
- Kohézny fond,
- Európsky námorný a rybársky fond,
- Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka.

EŠIF prispievajú k plneniu stratégie Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, pričom sledujú cieľ **Investovanie do rastu a zamestnanosti**, financovaný zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, a cieľ **Európska územná spolupráca**, financovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

V rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa v podmienkach Slovenskej republiky rozlišujú dve kategórie regiónov na úrovni NUTS 2:

- **menej rozvinuté regióny**, ktorých HDP na obyvateľa je nižší ako 75 % priemerného HDP v EÚ-27 - tam patrí *Západné Slovensko* (okrem Bratislavského samosprávneho kraja), *Stredné Slovensko* a *Východné Slovensko*,
- **rozvinutejšie regióny**, ktorých HDP na obyvateľa je vyšší ako 90 % priemerného HDP v EÚ-27 - tam patrí Bratislavský samosprávny kraj (ďalej len „BSK“).

Pre Bratislavský samosprávny kraj to znamená 50 % podiel spolufinancovania z EŠIF, na rozdiel od menej rozvinutých regiónov, kde je podiel spolufinancovania z EŠIF na úrovni 85 %. Rozdiel je tiež pri spolufinancovaní zo štátneho rozpočtu, kde v prípade rozvinutejších regiónov je to 45 % a v prípade menej rozvinutých 10 %.

1.5.1 Európske štrukturálne a investičné fondy

Európsky fond regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“) sa spolu so Európskym sociálnym fondom nazývajú aj štrukturálne fondy. Fungovanie EFRR je upravené nariadením (EÚ) č. 1301/2013 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti. Podľa tohto nariadenia je úlohou EFRR *„posilniť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť vyrovnaním hlavných regionálnych rozdielov v Únii prostredníctvom udržateľného*

rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia regionálnych hospodárstiev vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a zaostávajúcich regiónov. “

Európsky sociálny fond (ďalej len „ESF“) je upravený nariadením (EÚ) č. 1304/2013 o Európskom sociálnom fonde. Úlohou ESF je podľa neho podporovať „*vyššiu úroveň zamestnanosti a kvality práce, zlepšovať prístup na trh práce, podporovať geografickú a pracovnú mobilitu pracovníkov a uľahčovať ich prispôsobenie na priemyselnej zmene a zmenám výrobného systému nevyhnutných na trvalo udržateľný rozvoj.*“ ESF je tiež prínosom pre znevýhodnených ľudí, ako sú dlhodobo nezamestnaní, osoby so zdravotným postihnutím, migranti, etnické menšiny, marginalizované komunity a osoby všetkých vekových kategórií, ktoré čelia chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Do programovania ESF je tiež začlenená **Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí** (ďalej len „YEI“¹⁰). YEI sa zameriava výhradne na mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy. V rámci tejto iniciatívy sa podporujú najmä absolventské praxe, stáže, pracovné miesta a ďalšie vzdelávanie na zvýšenie kvalifikácie.

Kohézny fond (ďalej len „KF“) sa zameriava na regióny, ktorých HDP na obyvateľa je nižší ako 90 % priemerného HDP v EÚ. KF je upravený nariadením (EÚ) č. 1300/2013 o Kohéznom fonde. Investičnými prioritami KF sú:

- podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo,
- podpora prispôsobenia sa zmene klímy,
- zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov,
- podpora trvalo udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach,
- posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy a efektivity verejnej správy.

Európsky námorný a rybársky fond (ďalej len „ENRF“) je zameraný na podporu námornej a rybárskej politiky a v zmysle nariadenia (EÚ) č. 508/2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde prispieva k plneniu týchto cieľov:

- presadzovanie konkurencieschopného, environmentálne udržateľného, hospodársky životaschopného asociálne zodpovedného rybolovu a akvakultúry,

---

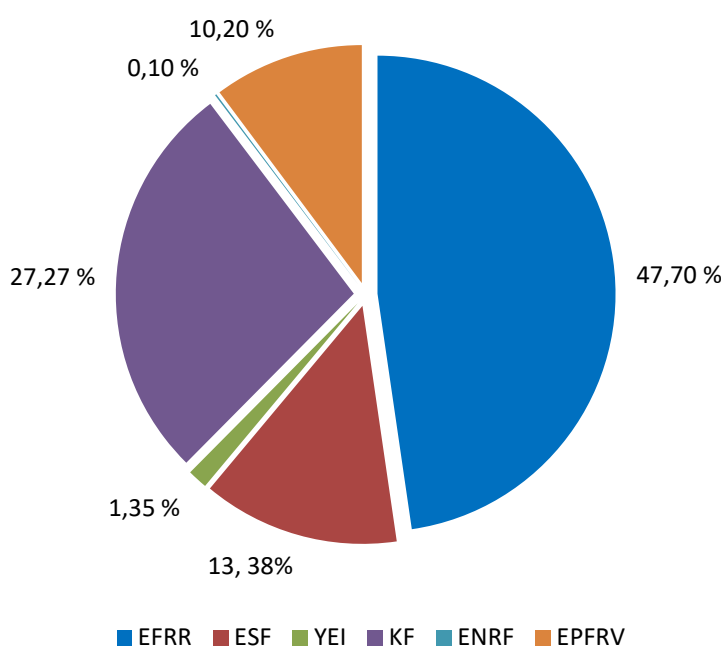
¹⁰ Z anglického *Youth Employment Initiative*.

- presadzovanie vyváženého a inkluzívneho územného rozvoja rybolovných a akvakultúrnych oblastí.

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (ďalej len „EPFRV“) podporuje udržateľný rozvoj vidieka v celej Únii a prispieva tiež k rozvoju poľnohospodárskych odvetví a rozvoju vidieckych území. Ciele EPFRV sú definované nariadením (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. Tie ciele sú:

- podpora konkurencieschopnosti poľnohospodárstva,
- zabezpečovanie udržateľného hospodárenia prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy,
- dosiahnutie vyváženého územného rozvoja vidieckych hospodárstiev.

Graf 1 Rozpočet investícií z EŠIF v podmienkach Slovenskej republiky

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION. European Structural & Investment Fund: Country Data for Slovak Republic (údaje k 29.03.2018).

Graf 1 predstavuje rozpočet z prostriedkov Európskej únie, ktoré môže Slovenská republika v programovom období 2014-2020 čerpať prostredníctvom národných operačných programov. Celková výška rozpočtu je 15,3 mld. €. Najväčší podiel má EFRR, ktorý s prostriedkami vo výške 7,3 mld. € predstavuje 47,70 % celkového rozpočtu. Druhý

najväčší podiel má KF s celkovou alokáciou 4,2 mld. €. Ďalej ESF s alokáciou je 2 mld. €, EPFRV s 1,6 mld. €, YEI s 206,7 mil. € a ENRF s 15,8 mil. €.

1.5.2 Operačné programy v programovom období 2014-2020

Finančné prostriedky z EŠIF je možné čerpať prostredníctvom operačných programov (ďalej len „OP“) v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti, pre ktorý je vyčlenených 15,3 mld. € a cieľa Európska územná spolupráca s alokáciou 1,5 mld. €. Strategické priority jednotlivých OP sú ďalej definované prioritnými osami, ktoré obsahujú konkrétne, merateľné ciele.

OP cieľa **Investovanie do rastu a zamestnanosti** sú národnými programami a je ich deväť. Sú to tieto programy:

1. **OP Výskum a inovácie** (ďalej len „OP VaI“), ktorého prostriedky sú určené na technologický rozvoj a zvyšovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov predovšetkým v menej rozvinutých regiónoch. Riadiacim orgánom pre OP VaI je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.
2. **OP Integrovaná infraštruktúra** (ďalej len „OP II“) so zameraním predovšetkým na modernizáciu dopravy a zlepšovanie prístupu k informačným a komunikačným technológiám. V prípade menej rozvinutých regiónov ide najmä o cestnú a železničnú dopravu a v prípade BSK je cieľom modernizácie infraštruktúry vodnej dopravy. Riadiacim orgánom OP II je Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky.
3. **OP Ľudské zdroje** (ďalej len „OP ĽZ“) s prostriedkami určenými na podporu vzdelávania, zvýšenia zamestnanosti, podporu mladých ľudí, pomoc osobám, ktoré sú na hranici chudoby, zvyšovanie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne marginalizovaných skupín. Riadiacim orgánom OP ĽZ je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.
4. **OP Kvalita životného prostredia** (ďalej len „OP KŽP“) s cieľom ochrany životného prostredia, efektívneho využívania prírodných zdrojov, protipovodňovej ochrany a prispôsobenia sa klimatickej zmene a tiež s cieľom podpory nízkouhlíkového hospodárstva. Riadiacim orgánom OP KŽP je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.
5. **Integrovaný regionálny OP** (ďalej len „IROP“), ktorý má zabezpečiť bezpečnú a ekologickú dopravu v regiónoch, uľahčiť prístup k efektívnym a kvalitnejším

verejným službám a celkovo zlepšiť kvalitu života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie. Riadiacim orgánom IROP je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MPaRV SR“).

6. **OP Efektívna verejná správa** (ďalej len „OP EVS“) je zameraný na zefektívnenie služieb verejnej správy a narábania s verejnými zdrojmi, zvýšenie transparentnosti a efektivity verejného obstarávania a podporu boja proti korupcií. Cieľom je tiež dosiahnuť efektívnejší súdny systém a vyššiu vymáhateľnosť práva. Riadiacim orgánom OP EVS je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.
7. **OP Technická pomoc** (ďalej len „OP TP“) má zabezpečiť stabilný rámec pre realizáciu programov EŠIF, vytvorený zo stabilných a kvalitných administratívnych kapacít. Riadiacim orgánom OP TP je Úrad vlády Slovenskej republiky.
8. **Program rozvoja vidieka** (ďalej len „PRV“) má za cieľ posilniť konkurencieschopnosť v oblasti poľnohospodárstva. Tiež bude prostredníctvom neho financovaná výstavba, dostavba, prestavba a rekonštrukcia lesných ciest a prístupu k lesnej pôde, modernizácia a oprava odvodňovacích systémov a kanálov. Riadiacim orgánom PRV je MPaRV SR.
9. **Operačný program Rybné hospodárstvo** (ďalej len „OP RH“) je zameraný na podporu trvalo udržateľného a konkurencieschopného rozvoja rybného hospodárstva s ohľadom na efektívne využívanie zdrojov, ochranu životného prostredia a tiež podpora vykonávanie Spoločnej rybárskej politiky Európskej únie. Riadiacim orgánom OP RH je MPaRV SR.

Tabuľka 4 Výška alokácie z prostriedkov EÚ podľa OP v podmienkach SR

Operačný program	Fond	Alokovaná suma
OP VaI	EFRR	2 266 766 537 €
OP II	KF	2 307 139 166 €
	EFRR	1 659 506 207 €
OP IZ	ESF	1 889 145 796 €
	EFRR	243 662 462 €
	YEI	72 175 259 €
OP KŽP	KF	1 861 112 261 €
	EFRR	1 276 787 849 €
IROP	EFRR	1 754 490 415 €
OP EVS	ESF	278 449 284 €
OP TP	EFRR	159 071 912 €
PRV	EPFRV	1 559 691 844 €
OP RH	ENRF	15 785 000 €

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION. European Structural & Investment Fund: Country Data for Slovak Republic (údaje k 30.03.2018).

V tabuľke 4 je uvedená výška finančných prostriedkov z EŠIF v rámci jednotlivých OP. Najvyššou alokáciou disponuje OP II s celkovou sumou 3 966 645 373 €. Naopak najmenej prostriedkov je alokovaných pre OP RH vo výške 15 785 000 €.

Politika súdržnosti tiež povzbudzuje regióny z rôznych členských štátov Európskej únie k spolupráci prostredníctvom spoločných programov, projektov a sietí. Preto je v rámci cieľa Európska územná spolupráca definovaných niekoľko programov **cezhraničnej, nadnárodnej a medzinárodnej** spolupráce. Ich názvy a výška alokácie z prostriedkov EŠIF je znázornená v tabuľke 5.

Tabuľka 5 Programy Európskej územnej spolupráce

Program	Fond	Alokovaná suma
<i>Programy cezhraničnej spolupráce</i>		<i>550 781 854 €</i>
Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika	EFRR	90 139 463 €
Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko		75 892 681 €
Interreg V-A Slovenská republika – Poľsko		154 988 723 €
Interreg V-A Slovenská republika- Maďarsko		155 808 987 €
Program ENI cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina		73 952 000 €
<i>Programy nadnárodnej spolupráce</i>		<i>468 505 709 €</i>
Interegg Stredná Európa	EFRR	246 581 112 €
Interegg Dunajský nadnárodný program	EFRR	202 095 405 €
	IPA ¹¹	19 829 192 €
<i>Programy medzinárodnej spolupráce</i>		<i>514 397 846 €</i>
ESPO 2020	EFRR	41 377 023 €
Interegg Europe		359 326 320 €
URBACT III		74 301 909 €
Interact III		39 392 594 €

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION. *European Structural & Investment Fund: Country Data for Slovak Republic* (údaje k 30.03.2018).

1.6 Faktory vplyvu na prerozdeľovanie prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov

Jedným z hlavných cieľov štrukturálnych a investičných fondov je znižovanie medziregionálnych rozdielov a akcelerácia rastu regiónov prostredníctvom nenávratných finančných príspevkov. „Každý región však čelí vlastným špecifickým problémom a neexistuje jedno riešenie problému regionálneho rozvoja, univerzálne pre všetkých“ (Dotti, 2015). Práve diferenciacia regiónov značne vplýva na prerozdeľovanie

¹¹ Nástroj predvstupovej pomoci IPA – súbor programov a finančných nástrojov určených pre kandidátske krajiny alebo potenciálnych kandidátov na prístupenie do Európskej únie.

prostriedkov, či už ide o geografickú polohu, veľkosť alebo ekonomickú rozvinutosť regiónu.

Jedným z najdôležitejších faktorov ovplyvňujúcim alokáciu prostriedkov z fondov Európskej únie však je politický vplyv. Weingast (1981) zdôrazňuje, že *„fiskálny federalizmus vedie k zneužívaniu transferov a dotácií na zvýšenie súkromného úžitku vládnucej skupine, než k zvyšovaniu sociálneho blaha.“* Rôzni autori sa snažili dokázať vplyv politickej manipulácie na alokáciu zdrojov zo štrukturálnych a investičných fondov v rôznych krajinách. Či už Dellmuth a Stoffel (2012) v Nemecku, Migueis (2013) v Portugalsku alebo Muraközy a Telegdy v Maďarsku (2016). Vo všetkých štúdiách bola dokázaná pozitívna asociácia medzi politickou príslušnosťou volených predstaviteľov samosprávnych jednotiek a výškou dotácie z fondov EÚ, resp. úspešnosťou schválenia samotných projektov. V podmienkach Slovenskej republiky sa problematike korupcie a klientelizmu pri využívaní fondov Európskej únie venovali autori Kuhn, Sloboda a Kazda (2012). Výsledkom ich štúdie je niekoľko návrhov na zmenu s cieľom zvýšenia transparentnosti a efektívnosti prerozdeľovania prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov:

- **Proces prerozdeľovania musí byť verejný**, *„tzn. automaticky zverejňovať všetky toky verejných financií medzi orgánmi verejnej správy a konečnými prijímateľmi nenávratných finančných prostriedkov, a tiež zmeniť legislatívu na nástroj vymáhania transparentnosti.“*
- **Zjednodušenie procesu prerozdeľovania eurofondov**, *„s cieľom rýchlejšieho čerpania, nižšej byrokracie, klientelizmu a korupcie a skutočného nasmerovania eurofondov do zaostalejších regiónov zavedením princípu „nárokovateľnosti“.*
- **Efektívnejší proces čerpania eurofondov**, prostredníctvom *„vyššej miery spolufinancovania zo strany žiadateľov o nenávratné finančné príspevky – viac vlastných zdrojov znamená vyššiu zainteresovanosť na efektívnejšom využití celkových zdrojov.“*
- **Adresná zodpovednosť a sankcie**, čo znamená *„nielen trestnoprávnu, ale tiež hmotnú zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a tiež zaviesť v samospráve zásadu na základe ktorej samospráva, ktorá si neplní povinnosti dané zákonom, nemá nárok na akékoľvek dotácie z verejných financií.“*

2 CIEĽ A METODIKA PRÁCE

Získavanie nenávratných finančných prostriedkov z fondov Európskej únie v súčasnosti predstavuje jednu z možností rozvoja regiónov, resp. ich problémových častí. Proces získania takejto finančnej pomoci sa realizuje formou projektov.

Cieľom tejto diplomovej práce je zhodnotiť čerpanie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie obcami Slovenskej republiky ako žiadateľmi o nenávratný finančný príspevok počas prvých štyroch rokov (2014-2017) trvania programového obdobia 2014-2020.

V práci overujeme nasledovné hypotézy:

- I. Obce najväčšej veľkostnej kategórie, čo sa počtu obyvateľov týka, majú vyššiu úspešnosť schválenia, než obce menších veľkostných kategórií.
- II. Najmenej rozvinuté okresy SR majú vyššiu úspešnosť schválenia žiadostí o nenávratný finančný príspevok ako rozvinutejšie regióny SR.
- III. Najmenej rozvinuté okresy SR majú vyššiu alokáciu finančných prostriedkov ako rozvinutejšie regióny SR.
- IV. Obce, ktorých starostovia sú členmi koalíčných strán, majú vyššiu úspešnosť schválenia projektov ako obce, ktorých starostovia sú členmi opozičných strán alebo nezávislí kandidáti.

2.1 Metodika práce

Náš výskum je zameraný na obce ako individuálnych žiadateľov a žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ďalej aj „ŽoNFP“) v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti. Z nášho výskumu sme vynechali projekty zamerané na cieľ Európskej územnej spolupráce. Ide o programy cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce. Hodnotíme totiž len projekty s miestom realizácie výlučne na území Slovenskej republiky.

Pre potreby nášho výskumu sme pracovali s údajom o počte obcí 2926, kde sme zarátali mestské časti miest Bratislava (17) a Košice (22) a tiež samotné mestá Bratislava a Košice, a vylúčili sme vojenské obvody (3).

Kľúčovými ukazovateľmi pre nás sú:

- úspešnosť schválenia (vypočítaná ako podiel schválených ŽoNFP na rozhodnutých ŽoNFP),
- suma na obyvateľa (vypočítaná ako podiel celkovej schválenej sumy ŽoNFP a počtu obyvateľov v skúmanej jednotke).

Okrem týchto ukazovateľov je naša práca zameraná na porovnanie priorít jednotlivých skúmaných jednotiek podľa OP a ich konkrétnych cieľov.

Čerpanie hodnotíme na úrovni obcí (LAU 2), ktoré následne porovnávame na úrovni okresov (LAU 1) a na úrovni krajov (NUTS 3) tak ako sú definované vo vyhláške ŠÚ SR¹² č. 438/2004 Z. z, ktorou sa vydáva klasifikácia štatistických územných jednotiek. Okrem toho porovnávame obce aj podľa nami definovaných veľkostných kategórií.

Náš výskum je založený na práci s tromi databázami. Prvou databázou je zoznam všetkých obcí v Slovenskej republike. Základom tejto databázy je databáza ŠÚ SR o počte obyvateľov v SR k dátumu 31.9.2017, na základe ktorej sme obce rozdelili do štyroch veľkostných kategórií¹³:

1. do 1 000 obyvateľov,
2. 1 000-5 000 obyvateľov,
3. 5 000-20 000 obyvateľov,
4. nad 20 000 obyvateľov.

Túto databázu sme doplnili o ďalšie údaje potrebné pre výskum podľa databázy *Subjektov verejnej správy december 2017*¹⁴. Podľa nej sme obciam priradili kraj a okres, z ktorých pochádzajú a IČO¹⁵, na základe ktorého vieme pridelovať jednotlivé žiadosti o nenávratný finančný príspevok k obciam, ktoré o ne žiadajú. Táto databáza tiež obsahuje mená starostov a primátorov a politických subjektov, ktoré reprezentujú, zvolených vo

---

¹² Štatistický úrad Slovenskej republiky.

¹³ Vychádzali sme z rovnakej kategorizácii obcí ako autorky Žárska a Ferčíková v štúdií *Bonita obce ako determinant rozvoja* z roku 2014. Dostupné na:

https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/061_2014.pdf .

¹⁴ Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2017. *Subjektov verejnej správy december 2017*. Dostupné na:

https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/d1829ba5-69b8-4b63-8d18-005573706ab3/Subjektov_VS_december2017.zip?MOD=AJPERES&CVID=m3lWZ1r&CVID=m3lWZ1r .

¹⁵ Identifikačné číslo organizácie.

voľbách v novembri 2014 a siedmich doplnkových voľbách, ktoré sa konali v období od marca 2015 do októbra 2017¹⁶.

Druhá databáza, s ktorou pracujeme pozostáva zo všetkých prijatých žiadostí o nenávratný finančný príspevok k dátumu 31.12.2017, kde žiadateľmi sú obce Slovenskej republiky. Zdrojom tejto databázy je centrálny informačný systém ITMS2014+, ktorý slúži na evidenciu a následné spracovávanie, export a monitoring dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení pre programové obdobie 2014-2020. Vlastníkom systému je Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu a prevádzkovateľom je DataCentrum¹⁷. Túto databázu sme museli doplniť o údaje z databázy Pôdohospodárskej platobnej agentúry, ktorá spravuje PRV, ktorého informácie nie sú k dispozícii v databáze ITMS2014+.

V rámci tejto databázy dokážeme zistiť podrobné informácie o každom projektovom zámere, ktorý bol v programovom období 2014-2020 prijatý. Relevantnými informáciami pre náš výskum sú schválenie, resp. zamietnutie ŽoNFP, výška alokácie, operačný program a prioritná os, na ktoré je žiadosť viazaná, a tiež informácie o obci ako žiadateľovi.

Samotný výskum pozostáva z prepojenia databázy zoznamu obcí SR a databázy prijatých žiadostí o NFP prostredníctvom programu Power BI. Pomocou IČO dokážeme z databázy všetkých prijatých žiadostí o NFP vyfiltrovať tie, kde žiadateľmi boli obce SR. Párovaním obcí s konkrétnymi žiadosťami o NFP následne vieme projektové zámery rozdeľovať podľa operačných programov, okresov, veľkostných kategórií obcí alebo výšky alokácie, a tým overovať nami stanovené hypotézy. N

Na overenie hypotézy č. IV, v rámci ktorej sa snažíme určiť vplyv politickej príslušnosti starostov na fakt, či ŽoNFP bola, resp. nebola schválená a sme si vedomí, že pracujeme s binárnou závislou premennou, použijeme logistickú regresiu pre binárnu závislú premennú

Logistická regresia je regresný model, kde závislá premenná je kategorická. Kategorická premenná je typ premennej, ktorá nadobúda jednu z dopredu určených hodnôt. (Hosmer – Lemeshow, 2000) V našom prípade je kategorickou premennou

---

¹⁶ Štatistický úrad SR. 2014. *Voľby do orgánov samospráv obcí*. Dostupné na: <http://volby.statistics.sk/oso/oso2014/oso2014/sk/data.html>

¹⁷ Samostatná rozpočtová organizácia Ministerstva financií Slovenskej republiky.

rozhodnutie o schválení alebo neschválení ŽoNFP. V prípade schválenej žiadosti nadobúda naša premenná hodnotu 1 a v prípade neschválenej žiadosti hodnotu 0. V takomto prípade hovoríme o binárnej lineárnej regresii. Zápis binárneho logistického modelu:

$$P\left(y = \frac{1}{X}\right) = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \beta_1 x_1 + \dots + \beta_k x_k)}}$$

P predstavuje pravdepodobnosť, s akou môže alebo nemusí nastať jav **Y** a **B** sú logistické regresné koeficienty. Ak $\beta_i > 0$, potom narastajúca hodnota X_i , pri nezmenených hodnotách ostatných X , zvyšuje šancu, že nastane jav **Y**. Naopak ak $\beta_i < 0$, potom narastajúca hodnota X_i znižuje šancu, že nastane jav **Y**. Pomer šancí (e^B) vyjadruje pomer šance nastania javu **Y**, ak sa X_i zvýši o 1, pričom ostatné X zostanú nezmenené. (Freedman, 2009)

Regresnú analýzu vykonávame na vzorke 1640 ŽoNFP¹⁸, kde žiadateľmi boli obce SR, v ôsmich krajocho a v štyroch vyššie určených veľkostných kategóriách. Tiež sme tieto obce rozdelili podľa rozvinutosti, tzn. či patria alebo nepatria do NRO tak, ako sú definované zákonom č. 336/2015 Z. z o podpore najmenej rozvinutých okresov. V prípade 696 žiadostí boli žiadateľmi obce, ktorých starosta mal určitú podporu koalícieho strany. Pri 944 žiadostiach boli žiadateľmi obce, ktorých starosta nemal žiadnu podporu koalícieho strany alebo bol nezávislý kandidát. Na vypracovanie regresnej analýzy využijeme program STATA.

---

¹⁸ Z dôvodu neskoršieho získavania dát a technických zmien v databázach sa na účely regresnej analýzy počet ŽoNFP vo vzorke líši s celkovým počtom schválených žiadostí k 31.12.2017 o 54 ŽoNFP.

3 HODNOTENIE ŠTRUKTURÁLNYCH A INVESTIČNÝCH FONDŮ V OBDOBÍ 2014-2020

V tejto kapitole sme sa snažili zhodnotiť úspešnosť a výšku čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov v období 2014-2020 obcami ako žiadateľmi. Naše hodnotenia sme vykonávali na úrovni krajov, okresov, veľkostných kategórií obcí a operačných programov. Prostredníctvom regresnej analýzy sme sa tiež pozreli na veľkosť vplyvu určitých faktorov samotné schválenie, resp. neschválenie ŽoNFP.

Naše hodnotenie sme vykonávali na základe údajov z databázy ITMS2014+ a databázy Pôdohospodárskej platobnej agentúry, údajov Úradu vlády Slovenskej republiky, Štatistického úradu a Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny.

3.1 Charakteristika územnej samosprávy v podmienkach Slovenskej republiky

Ako sme spomínali v prvej časti našej práce (pozri podkapitolu 1.2.2), SR sa podľa klasifikácie NUTS na úrovni NUTS 3 delí na 8 krajov, na úrovni LAU 1 na 79 okresov a na úrovni LAU 2 na 2 927¹⁹ obcí. Počet obyvateľov Slovenskej republiky k 31.9.2017 bol 5 440 531.

Tabuľka 6 Klasifikácia na úrovni NUTS 3 v podmienkach SR

Kraj (skratka)	Počet obyvateľov	Počet okresov	Počet obcí
Bratislavský samosprávny kraj (BSK)	647 932	8	89
Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK)	650 390	13	515
Košický samosprávny kraj (KSK)	798 797	11	462
Nitriansky samosprávny kraj (NSK)	679 228	7	354
Prešovský samosprávny kraj (PSK)	823 371	13	664
Trenčiansky samosprávny kraj (TSK)	587 783	9	276
Trnavský samosprávny kraj (TTSK)	562 130	7	251
Žilinský samosprávny kraj (ZSK)	690 900	11	315
Celkovo	5 440 531	79	2 926

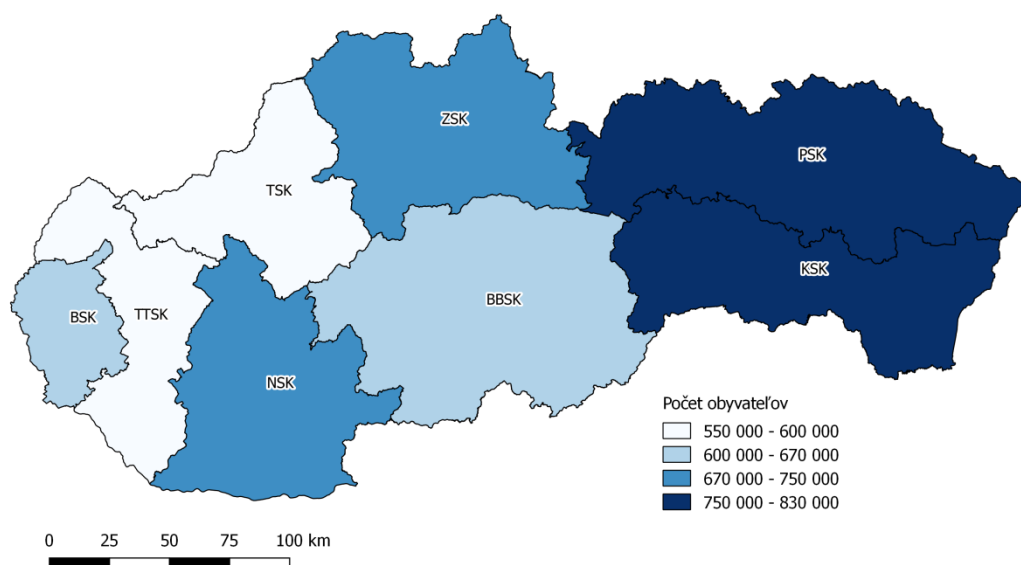
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky (údaje k 31.9.2017).

Ako môžeme vidieť v tabuľke 6, najvyšší počet obyvateľov žije v PSK, čo tvorí 15,13 % celkového počtu obyvateľov SR. V PSK je tiež najvyšší počet obcí, konkrétne

¹⁹ Naš výskum sme vykonávali s počtom 2926 obcí. Vynechali sme vojenské obvody (3) a brali sme do úvahy mestá Bratislava a Košice ako celky, keďže rovnako ako ich mestské časti aj ony môžu byť žiadateľmi o NFP.

22,69 % celkového počtu obcí SR. Naopak najmenší počet obyvateľov žije v TTSK, iba 10,33 % celkového počtu obyvateľov SR. Najmenší počet obcí je v BSK, kde sa nachádza 3,04 % všetkých obcí v SR. Mapa 1 znázorňuje počet obyvateľov v jednotlivých krajoch SR.

Mapa 1 Počet obyvateľov v krajoch SR

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky (údaje k 31.9.2017).

V tabuľke 7 môžeme vidieť kategorizáciu obcí podľa veľkostných kategórií. Až 1 897 obcí patrí do kategórie do 1000 obyvateľov, čo predstavuje 64,83 % všetkých obcí SR. Avšak v týchto obciach žije iba 851 172 obyvateľov, čiže 15,65 % celkového počtu obyvateľov SR. Naopak najmenej, 55 obcí, sa radí do skupina nad 20 000 obyvateľov. To predstavuje 1,88 % celkového počtu obcí SR. V obciach nad 20 000 obyvateľov žije ale najviac ľudí, až 1 951 869, čiže 35,88 % všetkých obyvateľov SR.

Tabuľka 7 Klasifikácia podľa veľkostných kategórií obcí v podmienkach SR

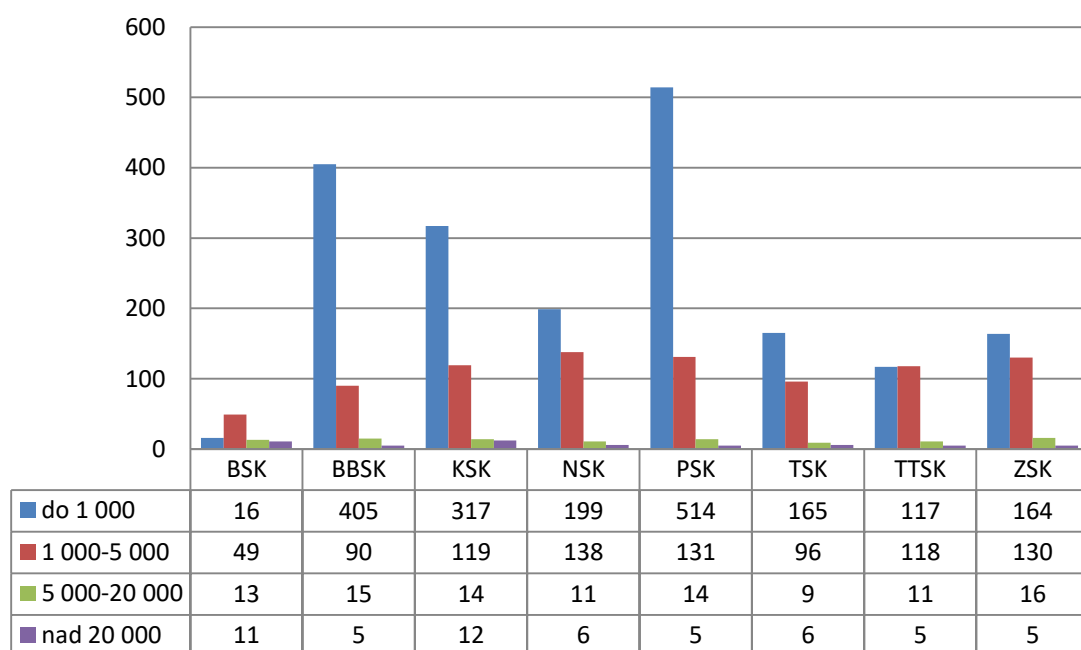
Veľkostná kategória	Počet obyvateľov	Počet obcí
do 1 000	851 172	1897
1 000-5 000	1 682 684	871
5 000-20 000	954 806	103
nad 20 000	1 951 869	55
Celkovo	5 440 531	2926

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky (údaje k 31.9.2017).

Graf 2 nám znázorňuje počet obcí v jednotlivých veľkostných kategóriách v rámci krajov SR. V PSK, BSK a KSK môžeme vidieť výrazný rozdiel medzi obcami do 1 000 obyvateľov a ostatnými veľkostnými kategóriami. Obce do 1 000 obyvateľov tvoria 77,41 % (PSK), 78,64 % (BSK) a 68,61 % (KSK) celkového počtu obcí v týchto krajochoch.

Značne vyšší počet obcí nad 20 000 v KSK a BSK je spôsobený rozčlenením miest Bratislava a Košice na mestské časti. V prípade Bratislavy až 9 mestských častí patrí do kategórie nad 20 000 obyvateľov. V Košiciach do tej kategórie patrí 8 mestských častí.

Graf 2 Počet obcí v krajocho SR podľa veľkostných kategórií

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky (údaje k 31.9.2017).

3.2 Čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov v období 2014-2020

Ako sme spomínali v metodike našej práce, pri hodnotení sme sa zamerali na obce ako individuálnych žiadateľov o NFP a na žiadosti v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti. Z hodnotenia sme vynechali programy cezhraničnej, nadnárodnej a medzinárodnej spolupráce z dôvodu, že hodnotíme projekty s miestom realizácie výlučne na území SR.

V programovom období 2014-2020 bolo v rámci všetkých krajov SR k dátumu 31.12.2017 prijatých celkovo 4 400 ŽoNFP, v ktorých boli žiadateľmi obce SR. Konkrétne finančné prostriedky z EŠIF boli schválené 654 rôznym obciam v 72 rôznych okresoch SR.

Tabuľka 8 Podporené obce a okresy podľa krajov SR

Kraj	Podporené obce	Podporené okresy	Schválené ŽoNFP
BSK ²⁰	23	6	28
BBSK	87	13	129
KSK ²¹	96	8	161
NSK	86	7	121
PSK	164	13	294
TSK	57	8	89
TTSK	69	7	93
ZSK	72	10	101
Celkovo	654	72	1016

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

V tabuľke 8 môžeme vidieť počet podporených obcí a okresov v rámci jednotlivých krajov SR. Najviac podporených obcí bolo v PSK (164) a KSK (96), ktorým bolo tiež schválených najviac ŽoNFP.

Rozhodnutie o schválení, resp. neschválení ŽoNFP bolo vydané pri 1 694 žiadostiach. Úspešnosť schválenia je na úrovni 59,98 %, čo predstavuje 1 016 schválených a 678 neschválených ŽoNFP.

Tabuľka 9 Úspešnosť schválenia ŽoNFP podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Zamietnuté ŽoNFP	Úspešnosť schválenia
do 1 000	245	210	53,85 %
1 000-5 000	505	345	59,41 %
5000-20 000	132	85	60,83 %
nad 20 000	134	38	77,91 %
Celkovo	1 016	678	59,98 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 9 uvádza úspešnosť schválenia podľa veľkostných kategórií. Môžeme si všimnúť, že hoci najviac schválených ŽoNFP (505) majú obce vo veľkostnej kategórii

²⁰ Vráťane mesta Bratislava ako celku.

²¹ Vráťane mesta Košice ako celku.

1 000-5 000 obyvateľov, najvyššiu úspešnosť (77,91 %) majú obce vo veľkostnej kategórii nad 20 000 obyvateľov.

Celková schválená suma ŽoNFP je 637 015 371,56 €. Podrobnejšie čerpanie na úrovni krajov si rozoberieme v ďalšej časti našej práce (pozri podkapitolu 3.3). V rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti obce SR čerpali finančné prostriedky operačných programov OP II, IROP, OP KŽP, OP ĽZ a PRV. Čerpanie z OP v rámci všetkých krajov SR je uvedené v tabuľke 10.

Tabuľka 10 Čerpanie prostriedkov z jednotlivých OP v rámci všetkých krajov SR

Operačný program	Schválené ŽoNFP	Schválená suma ŽoNFP
IROP	231	89 042 858,68 €
OP II	3	90 913 550,34 €
OP KŽP	379	344 468 333,23 €
OP ĽZ	346	64 903 006,31 €
PRV	57	47 687 623,00 €
Celkovo	1 016	637 015 371,56 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Najväčší počet schválených ŽoNFP je z OP KŽP, kde 379 žiadostí tvorí 37,30 % všetkých schválených ŽoNFP. Z OP KŽP je tiež alokovaných najviac, až 54,08 % celkových schválených finančných prostriedkov. Naproti tomu, iba 3 ŽoNFP boli schválené z OP II, v rámci ktorých bolo alokovaných 14,27 % celkových schválených finančných prostriedkov. Zaujímavosťou je, že hoci bolo z OP ĽZ schválených 34,06 % zo všetkých ŽoNFP, bolo v rámci nich alokovaných iba 10,19 % všetkých finančných prostriedkov.

3.3 Hodnotenie čerpania na úrovni krajov

Pri porovnávaní rozdielov medzi krajinami vychádzame z rozdelenia regiónov SR na rozvinutejšie regióny a menej rozvinuté regióny v rámci klasifikácie Európskej únie, z dôvodu rozdielnych podmienok čerpania a objektívnejšieho zhodnotenia. To znamená, že samostatne zhodnotíme BSK ako rozvinutejší región a ostatné kraje SR ako menej rozvinuté regióny.

3.3.1 Čerpanie v Bratislavskom samosprávnom kraji

Obce v BSK k dátumu 31.12.2017 podali 134 ŽoNFP. Rozhodnutie bolo vydané v prípade 44 žiadostí a úspešnosť schválenia je na úrovni 63,64 %, čo predstavuje 28 schválených a 16 zamietnutých ŽoNFP. Celkovo bolo alokovaných 12 683 646,05 € a suma na obyvateľa v rámci BSK predstavuje 19,58 €.

Tabuľka 11 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v BSK podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	0	-	-	-
1 000-5 000	15	68,18 %	6 221 158,82 €	57,67 €
5 000-20 000	7	53,85 %	2 374 344,36 €	19,37 €
nad 20 000	6	66,67 %	4 088 142,87 €	10,02 €
Celkovo	28	63,64 %	12 683 646,05 €	19,58 €
Mesto Bratislava	3	100,00 %	852 032,86 €	1,99 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 11 uvádza čerpanie v BSK podľa veľkostných kategórií obcí. Obciam v kategórii do 1 000 obyvateľov nebola schválená žiadna ŽoNFP. Najviac ŽoNFP bolo schválených obciam v kategórii 1 000-5 000 obyvateľov, až 53,57 % všetkých ŽoNFP. Obciam v rámci tejto kategórie bolo tiež alokovaných najviac finančných prostriedkov, konkrétne 49,05 % celkovej schválenej sumy ŽoNFP. Okrem toho je v tabuľke uvedené aj čerpanie prostriedkov mesta Bratislava ako celku, kedy so 100,00 % úspešnosťou mu bola schválená suma 852 032,86 €.

Tabuľka 12 Zameranie ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov v BSK

OP a ciele	Schválené ŽoNFP	Schválená suma ŽoNFP
IROP	19	9 467 954,91 €
1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy.	2	1 818 039,26 €
1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.	3	917 235,25 €
2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách.	13	6 672 680,40 €
6.1 Podpora efektívnej implementácie Operačného programu.	1	60 000,00 €
OP II	1	452 029,76 €
3.1 Zvýšenie atraktivity verejnej osobnej dopravy prostredníctvom modernizácie a rekonštrukcie infraštruktúry pre IDS a mestskú dráhovú dopravu.	1	452 029,76 €

OP a ciele	Schválené ŽoNFP	Schválená suma ŽoNFP
OP KŽP	6	2 538 363,83 €
1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov.	5	2 213 649,71 €
2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ.	1	324 714,12 €
OP IZ	2	225 297,55 €
1.1.1 Zvýšenie inkluzívnosti a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov.	1	129 532,50 €
5.1.2 Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnateľnosti a zamestnanosti marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov.	1	95 765,05 €
Celkovo	28	12 683 646,05 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 12 uvádza čerpanie v rámci jednotlivých OP a konkrétnych cieľov. Môžeme si všimnúť, že v BSK bolo najviac žiadostí schválených v rámci IROP (67,86 %). Z IROP bolo tiež alokovaných najviac finančných prostriedkov, konkrétne až 74,65 % celkovej schválenej sumy v rámci BSK. Z pohľadu konkrétnych cieľov OP najviac ŽoNFP bolo schválených v rámci cieľa 2.2.1 *Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách*. 13 schválených žiadostí predstavuje 46,43 % všetkých schválených ŽoNFP v rámci BSK. Na podporu tohto cieľa bolo schválených až 52,61 % celkovej alokovanej sumy v rámci BSK.

3.3.2 Čerpanie v menej rozvinutých regiónoch Slovenskej republiky

Obce v menej rozvinutých regiónoch SR k 31.12. 2017 podali v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti spolu 4 266 ŽoNFP, z ktorých bolo vydané rozhodnutie o schválení, resp. neschválení v 1 650 prípadoch. S 988 schválenými ŽoNFP je úspešnosť schválenia na úrovni 59,88 %. Celková schválená suma ŽoNFP bola 624 331 725,51 €, čo predstavuje sumu na obyvateľa vo výške 130,27 €.

Tabuľka 13 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v menej rozvinutých regiónoch SR podľa krajov

Kraj	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
BBSK	129	56,83 %	81 864 586,65 €	125,87 €
KSK ²²	161	61,45 %	138 663 807,66 €	173,59 €
NSK	121	56,81 %	119 070 029,59 €	175,30 €
PSK	294	66,22 %	106 079 871,98 €	128,84 €

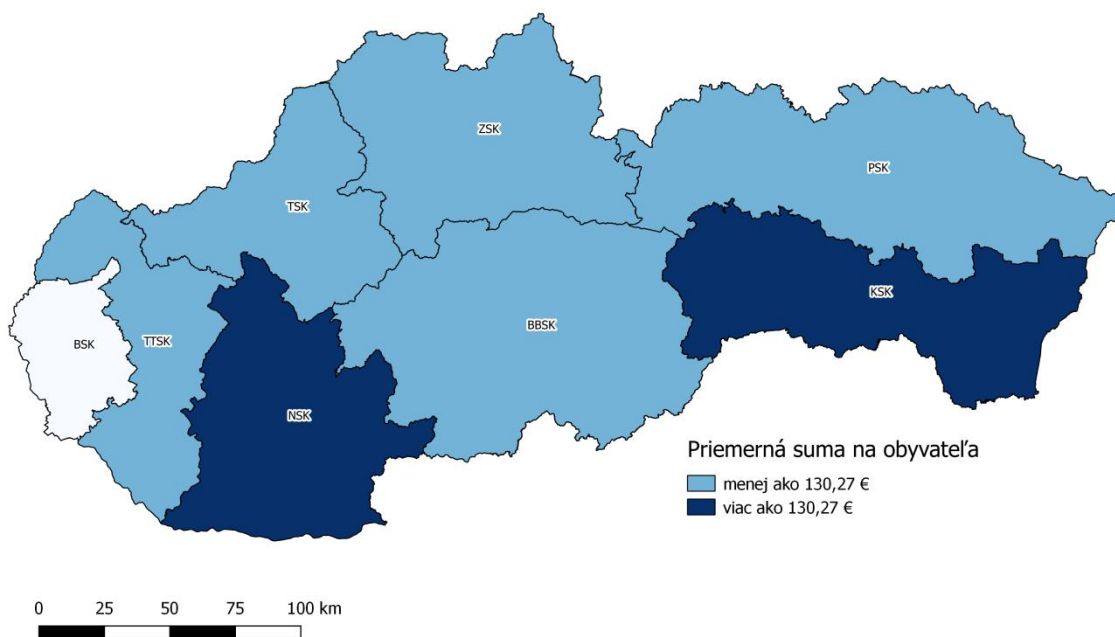
²² Vráťane mesta Košice ako celku.

Kraj	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
TSK	89	54,27 %	58 712 933,18 €	99,89 €
TTSK	93	53,45 %	68 228 640,22 €	121,38 €
ZSK	101	60,84 %	51 711 856,23 €	74,85 €
Celkovo	988	59,88 %	624 331 725,51 €	130,27 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

V tabuľke 13 môžeme vidieť úspešnosť schválenia a alokáciu finančných prostriedkov v jednotlivých krajoch SR. Najvyššiu úspešnosť schválenia ŽoNFP má PSK, v ktorom bolo tiež schválených najviac žiadostí. Najnižšiu úroveň úspešnosti evidujeme v TTSK. Najviac finančných prostriedkov bolo schválených v KSK, avšak najvyššia alokovaná suma na obyvateľa bola v NSK. Naopak najnižšia schválená suma ŽoNFP, a tiež najnižšia suma na obyvateľa bola schválená v ZSK.

Mapa 2 Porovnanie sumy na obyvateľa v rámci krajov SR

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Mapa 2 predstavuje porovnanie sumy na obyvateľa v rámci jednotlivých krajov SR. Môžeme si všimnúť, že iba v KSK a NSK je suma na obyvateľa vyššia ako je celková suma na obyvateľa v rámci všetkých menej rozvinutých regiónov 130,27 €. Vo všetkých ostatných okresoch je táto suma nižšia.

Tabuľka 14 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v menej rozvinutých regiónoch SR podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	245	53,85 %	76 068 009,58 €	90,37 €
1 000-5 000	490	59,18 %	284 861 274,81 €	180,89 €
5 000-20 000	125	61,27 %	168 252 227,28 €	202,17 €
nad 20 000	128	78,53 %	95 150 213,84 €	61,63 €
Celkovo	988	59,88 %	624 331 725,51 €	130,27 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 14 nám znázorňuje úspešnosť schválenia v menej rozvinutých regiónoch SR podľa veľkostných kategórií. Vidíme, že najviac schválených ŽoNFP, najvyššiu schválenú sumu a najvyššiu sumu na obyvateľa majú obce vo veľkostnej kategórii 1 000- 5 000 obyvateľov. Avšak úspešnosť schválenia v tejto kategórii je tesne pod priemerom na úrovni 59,18 %. Najvyššiu úspešnosť schválenia majú obce v kategórii nad 20 000 obyvateľov. Tieto obce však majú alokovanú najnižšiu sumu na obyvateľa.

Tabuľka 15 Zameranie ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov v menej rozvinutých regiónoch SR

OP a ciele	Schválené ŽoNFP	Schválená suma ŽoNFP
IROP	212	79 574 903,77 €
1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej dopravy.	8	8 405 808,81 €
1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.	38	20 357 446,59 €
2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách.	136	42 626 427,68 €
4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.	23	7 768 829,12 €
6.1 Podpora efektívnej implementácie Operačného program.	7	416 391,57 €
OP II	2	90 461 520,58 €
3.1 Zvýšenie atraktivity verejnej osobnej dopravy prostredníctvom modernizácie a rekonštrukcie infraštruktúry pre IDS a mestskú dráhovú dopravu.	2	90 461 520,58 €
OP KŽP	373	341 929 969,40 €
1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov.	144	67 701 800,77 €
1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ.	20	184 590 966,53 €
2.1.1 Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov klímy.	1	131 018,43 €
4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov.	208	89 506 183,67 €

OP a ciele	Schválené ŽoNFP	Schválená suma ŽoNFP
OP IZ	344	64 677 708,76 €
1.1.1 Zvýšenie inkluzívnosti a rovnakého prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov	25	978 291,00 €
5.1.2 Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnateľnosti a zamestnanosti marginalizovaných komún, predovšetkým Rómov.	147	19 023 268,31 €
6.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania.	56	6 454 868,29 €
6.1.2 Zlepšenie prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve.	78	29 046 834,51 €
6.1.3 Zlepšenie prístupu ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre.	38	9 174 446,65 €
PRV	57	47 687 623,00 €
4.3 Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.	56	47 349 396,00 €
8.4 Podpora na obnovu lesov poškodených lesnými požiarimi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami.	1	338 227,00 €
Celkovo	988	624 331 725,51 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 15 sumarizuje zameranie ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov. Najviac žiadostí bolo schválených v rámci OP KŽP, konkrétne 34,82 % všetkých schválených ŽoNFP. Z tohto OP bolo tiež alokovaných najviac finančných prostriedkov, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 54,77 % celkovej schválenej sumy ŽoNFP. Najmenej schválených žiadostí bolo v OP II, iba 0,20 % všetkých schválených ŽoNFP, avšak najmenej prostriedkov bolo alokovaných z PRV, konkrétne iba 7,64 % celkovej alokovanej sumy. V rámci konkrétnych cieľov bolo najviac žiadostí schválených na cieľ z OP KŽP 4.3.1 *Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov*, 21,05 % všetkých schválených žiadostí. Najviac, 29,57 % celkovej alokovanej sumy, bolo schválených v rámci cieľa z OP KŽP 1.2.1 *Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ*.

Zameranie žiadostí podľa OP a konkrétnych cieľov v jednotlivých veľkostných kategóriách uvádzame v prílohe 3. Zatiaľ čo aktivity obcí vo veľkostných kategóriách do 1 000 a 1 000-5 000 obyvateľov sú zamerané na čerpanie prostriedkov z OP KŽP, OP IZ a PRV, obce v kategórii nad 20 000 obyvateľov čerpali predovšetkým z IROP.

V obciach do 1 000 obyvateľov bolo najviac žiadostí schválených v rámci cieľa 5.1.2 *Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnateľnosti a zamestnanosti marginalizovaných komún, predovšetkým Rómov* OP IZ, čo tvorí 19,59 % všetkých schválených žiadostí v rámci kategórie. V tejto kategórii bolo však najviac prostriedkov

alokovaných v rámci cieľa 4.3 Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva OP KŽP, konkrétne 52,32 % celkovej alokovanej sumy schválených ŽoNFP. V kategóriách 1 000-5 000 a 5 000-20 000 obyvateľov bol prioritným cieľom cieľ 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov.

V obciach kategórie 1 000-5 000 obyvateľov to bolo 21,22 % a v prípade kategórie 5 000-20 000 32,00 % všetkých schválených ŽoNFP. V oboch kategóriách bolo najviac prostriedkov alokovaných tiež v rámci rovnakého cieľa 1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ OP KŽP. V obciach kategórie 1 000-5 000 obyvateľov táto alokácia tvorila 49,36 % a v obciach kategórie 5 000-20 000 obyvateľov 46,24 % celkovej schválenej sumy ŽoNFP.

V obciach nad 20 000 obyvateľov bolo najviac ŽoNFP schválených v rámci cieľov 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách a 1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb IROP, konkrétne 21,09 %, resp. 19,53 % všetkých schválených žiadostí. Najvyššia alokovaná suma bola však v rámci cieľa 3.1 Zvýšenie atraktivity verejnej osobnej dopravy prostredníctvom modernizácie a rekonštrukcie infraštruktúry pre IDS a mestskú dráhovú dopravu, ktorá predstavovala 53,77 % celkovej schválenej sumy v rámci tejto veľkostnej kategórie

V nasledujúcich podkapitolách budeme hodnotiť čerpanie podľa jednotlivých krajov. Sumárnu tabuľku zamerania žiadostí podľa OP uvádzame v prílohe 3 (BBSK, KSK, NSK, PSK) a v prílohe 4 (TSK, TTSK, ZSK)

Banskobystrický samosprávny kraj

Tabuľka 16 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v BBSK podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	56	50,91 %	16 201 679,09 €	102,19 €
1 000-5 000	33	50,77 %	26 079 809,35 €	164,96 €
5 000-20 000	16	64,00 %	25 334 699,66 €	181,84 €
nad 20 000	24	88,89 %	14 248 398,55 €	73,28 €
Celkovo	129	56,83 %	81 864 586,65 €	125,87 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

V tabuľke 17 môžeme vidieť čerpanie v rámci BBSK podľa veľkostných kategórií. Celkovo bolo v BBSK schválených 129 ŽoNFP v sume 81 864 586,65 €. Úspešnosť schválenia je na úrovni 56,83 % a suma na obyvateľa v BBSK je 125,87 €. V rámci kategórie do 1 000 obyvateľov bolo schválených najviac (43,13 %) žiadostí, v rámci kategórie 1 000-5 000 obyvateľov bolo alokovaných najviac (31,86 %) finančných prostriedkov, v kategórii 5 000-20 000 bola najvyššia suma na obyvateľa, a obce nad 20 000 mali najvyššiu úspešnosť schválenia ŽoNFP.

V BBSK bolo až 37,21 % žiadostí schválených v rámci OP ĽZ, čo je najviac spomedzi všetkých OP. Avšak najviac prostriedkov bolo alokovaných z OP KŽP, až 63,63 % celkovej alokovanej sumy v kraji. V rámci cieľov bolo najviac žiadostí schválených na cieľ *5.1.2 Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnatelnosti a zamestnanosti marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov OP ĽZ*, konkrétne 21,71 % všetkých žiadostí. Najviac finančných prostriedkov bolo schválených v rámci cieľa *1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ OP KŽP*, až 40,77 % celkovej schválenej sumy.

Košický samosprávny kraj

Tabuľka 17 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v KSK podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	45	60,81 %	14 176 006,33 €	91,90 €
1 000-5 000	71	55,47 %	20 632 307,76 €	90,86 €
5 000-20 000	28	68,29 %	9 017 941,01 €	78,72 €
nad 20 000	17	89,47 %	94 837 552,56 €	313,20 €
Celkovo	161	61,45 %	138 663 807,66 €	173,59 €
Mesto Košice	11	91,67 %	92 212 196,41 €	385,31 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 17 uvádza čerpanie v KSK. V tomto kraji bolo schválených celkom 161 ŽoNFP v sume 138 663 807,66 €. Úspešnosť schválenia v KSK je 61,45 % a suma na obyvateľa 173,59 €. Najviac žiadostí (44,10 %) bolo schválených v obciach v kategórii 1 000-5 000 obyvateľov, avšak úspešnosť schválenia bola v tejto kategórii najnižšia. Najvyššia úspešnosť schválenia a tiež suma na obyvateľa bola v obciach kategórie nad 20 000 obyvateľov. V rámci tejto kategórie bola tiež najvyššia celková schválená suma ŽoNFP, konkrétne 68,39 % celkovej schválenej sumy. Treba však podotknúť, že do tejto

kategórie radíme tiež mesto Košice, ktoré ako celok malo 11 schválených žiadostí s úspešnosťou 91,67 % a sumou na obyvateľa 385,31 €. Mestu Košice bolo tiež alokovaných 66,50 % všetkých alokovaných prostriedkov v KSK.

Najviac žiadostí bolo v KSK schválených v OP ĽZ, až 65,84 % všetkých schválených ŽoNFP v kraji. Ale až 64,69 % finančných prostriedkov bolo alokovaných z OP II. V prípade konkrétnych cieľov bolo v KSK rovnako ako v BBSK najviac ŽoNFP schválených na cieľ *5.1.2 Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnatelnosti a zamestnanosti marginalizovaných komún, predovšetkým Rómov* OP ĽZ, 27,33 % všetkých žiadostí. Najviac prostriedkov bolo alokovaných v rámci cieľa *3.1 Zvýšenie atraktivity verejnej osobnej dopravy prostredníctvom modernizácie a rekonštrukcie infraštruktúry pre IDS a mestskú dráhovú dopravu* OP II, konkrétne 64,69 % celkovej schválenej sumy v KSK. V tomto prípade ide o rozsiahly projekt mesta Košice *Modernizácia električkových tratí v Košiciach*, na ktorý boli schválené všetky prostriedky z OP II. Odhliadnuc od tohto projektu, najviac prostriedkov bolo schválených na cieľ *6.1.2 Zlepšenie prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve* OP ĽZ, 8,70 % celkovej alokovanej sumy v kraji.

Nitriansky samosprávny kraj

Tabuľka 18 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v NSK podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	17	43,59 %	4 213 777,61 €	40,27 €
1 000-5 000	71	56,80 %	70 237 034,13 €	274,91 €
5 000-20 000	16	69,57 %	31 880 593,84 €	361,55 €
nad 20 000	17	65,38 %	12 738 624,01 €	55,16 €
Celkovo	121	56,81 %	119 070 029,59 €	175,30 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 18 predstavuje hodnotenie čerpania v NSK, kde bolo celkovo schválených 121 ŽoNFP s úspešnosťou 56,81 %. Celková schválená suma je na úrovni 119 070 029,59 € a suma na obyvateľa 175,30 €. 58,68 % schválených ŽoNFP bolo v obciach v kategórii 1 000-5 000 obyvateľov. Do týchto obcí bolo tiež alokovaných najviac finančných prostriedkov, čo predstavuje 58,99 % celkovej alokácie v NSK. Najvyššia úspešnosť schválenia a suma na obyvateľa bola v obciach v kategórii 5 000-20 000

obyvateľov. Najmenej finančných prostriedkov a tiež najnižšia úspešnosť schválenia a suma na obyvateľa bola v obciach v kategórii do 1 000 obyvateľov.

Obciam v NSK bolo schválených najviac ŽoNFP z OP KŽP, z ktorého bolo tiež v kraji alokovaných najviac prostriedkov. V prípade žiadostí ide o 58,68 % všetkých schválených žiadostí a v prípade alokácie o 85,15 % celkovej schválenej sumy v NSK. V rámci zamerania žiadostí na konkrétne ciele bolo v kraji najviac žiadostí schválených na cieľ *4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov* OP KŽP, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 30,58 % všetkých schválených žiadostí. Avšak 62,32 % celkovej schválenej sumy išlo na cieľ *1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ* OP KŽP.

Prešovský samosprávny kraj

Tabuľka 19 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v PSK podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	91	61,90 %	30 711 857,37 €	159,68 €
1 000-5 000	148	67,58 %	48 619 250,13 €	191,58 €
5 000-20 000	27	62,79 %	11 836 150,08 €	80,21 €
nad 20 000	28	80,00 %	14 912 614,40 €	64,92 €
Celkovo	294	66,22 %	106 079 871,98 €	128,84 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Hodnotenie čerpania obcí v PSK je znázornené v tabuľke 19. Celkovo bolo v tomto kraji schválených 294 ŽoNFP so sumou 106 076 871,98 € a úspešnosťou 66,22 %. Suma na obyvateľa je v kraji na úrovni 128,84 €. 50,34 % všetkých žiadostí bolo schválených obciam v kategórii 1 000-5 000 obyvateľov. Do týchto obcí bolo tiež alokovaných najviac (45,83 %) finančných prostriedkov a bola tu tiež najvyššia suma na obyvateľa. Najvyššiu úspešnosť schválenia v PSK majú obce nad 20 000 obyvateľov, avšak suma na obyvateľa je v týchto obciach najnižšia.

V rámci čerpania z OP bolo v PSK najviac ŽoNFP schválených z OP ĽZ, až 55,44 % z celkového počtu schválených žiadostí. Najvyššia finančná alokácia však išla z OP KŽP, ktorá predstavuje 38,99 % celkovej schválenej sumy v kraji. Najvyšší počet žiadostí bol schválený na cieľ *5.1.2 Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnatel'nosti a zamestnanosti marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov* OP ĽZ, čo

v percentuálnom vyjadrení predstavuje 23,13 % všetkých schválených ŽoNFP v PSK. V prípade schválenej sumy bolo najviac finančných prostriedkov alokovaných na cieľ *4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov* OP KŽP, konkrétne 17,69 % celkovej alokácie v kraji.

Trenčiansky samosprávny kraj

Tabuľka 20 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v TSK podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	12	48,00 %	4 593 079,45 €	54,06 €
1 000-5 000	50	53,76 %	37 490 795,20 €	196,65 €
5 000-20 000	11	44,00 %	6 381 307,44 €	61,91 €
nad 20 000	16	76,19 %	10 247 751,09 €	49,01 €
Celkovo	89	54,27 %	58 712 933,18 €	99,89 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Čerpanie obcí v TSK je uvedené v tabuľke 20. Celkový počet schválených ŽoNFP v kraji je 89, s úspešnosťou a v sume 58 712 933,18 €. Suma na obyvateľa je na úrovni 99,89 €. Najviac žiadostí bolo schválených vo veľkostnej kategórii 1 000-5 000 obyvateľov, konkrétne 56,18 % všetkých schválených žiadostí v TSK. Obciam v tejto kategórii bola alokovaná tiež najvyššia suma na obyvateľa a tiež celková schválená suma, ktorá predstavuje 63,85 % celkovej alokácie. Najvyššiu úspešnosť schválenia evidujeme u obcí v kategórii do 20 000 obyvateľov.

Obciam v TSK bolo najviac žiadostí schválených a najvyššia suma alokovaná z OP KŽP. V prípade žiadostí ide o 70,79 % všetkých schválených žiadostí a v prípade alokácie až 80,44 % celkovej alokovanej sumy. V rámci cieľov bolo zhodne 33,71 % všetkých ŽoNFP schválených na ciele *1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov* a *4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov* OP KŽP. Avšak najviac finančných prostriedkov bolo vynaložených na cieľ *1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ* OP KŽP.

Trnavský samosprávny kraj

Tabuľka 21 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v TTSK podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	7	26,92 %	1 652 730,22 €	24,00 €
1 000-5 000	62	55,36 %	54 984 728,60 €	239,66 €
5 000-20 000	15	65,22 %	5 303 926,17 €	50,10 €
nad 20 000	9	69,23 %	6 287 255,23 €	39,80 €
Celkovo	93	53,45 %	68 228 640,22 €	121,38 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 21 predstavuje úspešnosť čerpania v TTSK, v ktorom bolo celkovo schválených 93 žiadostí v celkovej sume 68 228 640, 22 €. Úspešnosť schválenia je na úrovni 53,45 % a suma na obyvateľa 121,38 €. 66,67 % všetkých žiadostí bolo schválených v kategórii 1 000-5 000 obyvateľov. V rámci finančnej alokácie to pri tejto kategórii bolo až 80,59 % celkovej alokácie v rámci kraja. Tiež bola v tejto veľkostnej kategórii najvyššia suma na obyvateľa. Najvyššia úspešnosť schválenia je v obciach kategórie nad 20 000.

Z OP KŽP bolo v kraji schválených najviac, až 53,76 % všetkých ŽoNFP. Z tohto OP išla tiež najvyššia alokácia, ktorá predstavuje 78,97 % celkovej alokácie v TTSK. V prípade konkrétnych cieľov bolo najviac žiadostí schválených na cieľ, *4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov* OP KŽP čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 25,81 % všetkých schválených ŽoNFP. 51,18 % celkovej schválenej sumy v TTSK išla na cieľ *1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ* OP KŽP, čo predstavuje najvyššia alokáciu na konkrétny cieľ v kraji.

Žilinský samosprávny kraj

Tabuľka 22 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v ZSK podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	17	50,00 %	4 518 879,51 €	57,86 €
1 000-5 000	55	63,95 %	26 817 349,64 €	103,03 €
5 000-20 000	12	50,00 %	5 395 595,64 €	40,36 €
nad 20 000	17	77,27 %	14 980 031,44 €	68,46 €
Celkovo	101	60,84 %	51 711 856,23 €	74,85 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

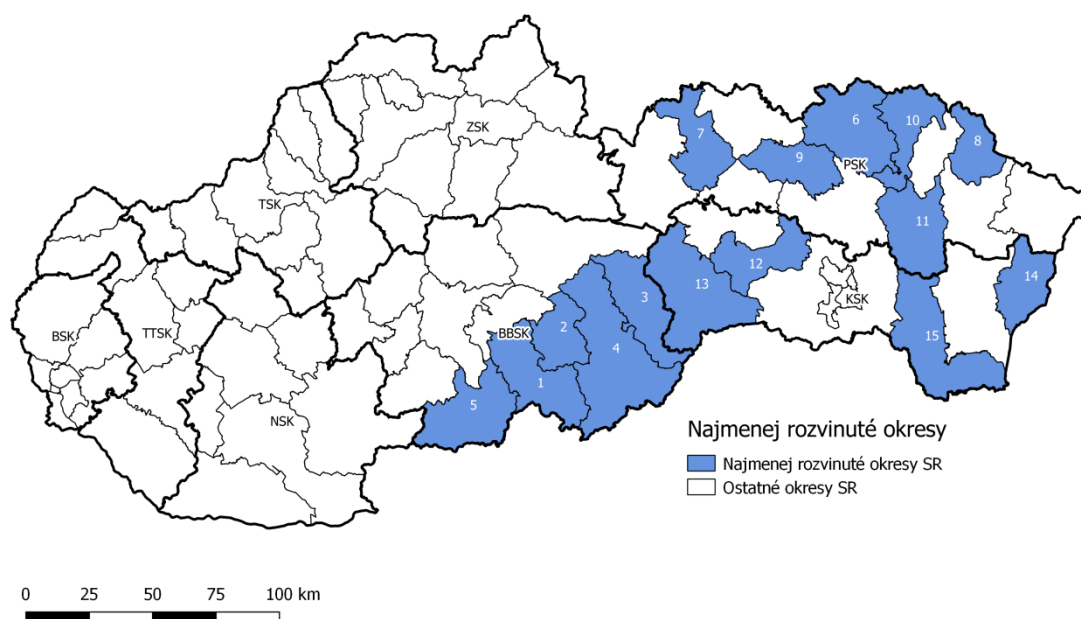
V tabuľke 22 je znázornené čerpanie v ZSK. Celkovo bolo v tomto kraji schválených 101 žiadostí v celkovej sume 51 711 856,23 € a v sume na obyvateľa 74,85. Úspešnosť schválenia je na úrovni 60,84 %. Najviac ŽoNFP bolo schválených vo veľkostnej kategórii 1 000-5 000 obyvateľov, čo predstavuje 54,46 % všetkých žiadostí v ZSK. V tejto kategórii bola tiež alokovaná najvyššia suma, konkrétne 51,86 % celkovej schválenej sumy a aj suma na obyvateľa. Najvyššia úspešnosť v ZSK bola v kategórii obcí nad 20 000 obyvateľov.

Najviac žiadostí bolo schválených v rámci OP KŽP, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 54,46 % všetkých žiadostí. Z OP KŽP bolo tiež alokovaných až 69,25 % celkovej schválenej sumy. V prípade konkrétnych cieľov bolo 28,71 % všetkých ŽoNFP schválených na ciele *4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov* OP KŽP a *2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách* IROP, čo je najvyšší podiel v rámci kraja. Najviac finančných prostriedkov bolo vynaložených na cieľ *1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov* OP KŽP, ktorý pojal 29,04 % celkovej schválenej sumy v ZSK.

3.4 Hodnotenie čerpania na úrovni okresov

Pri hodnotení čerpania prostriedkov z EŠIF na úrovni okresov vychádzame z rozdelenia okresov v podmienkach SR na najmenej rozvinuté okresy (ďalej aj „NRO“) a ostatné okresy, ktoré nie sú zákonom klasifikované ako najmenej rozvinuté. NRO v podmienkach SR sme sa podrobnejšie venovali v podkapitole 1.2.3. NRO sú znázornené na mape 3²³.

Mapa 3 Najmenej rozvinuté okresy SR

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny SR (údaje k 31.12.2017).

3.4.1 Čerpanie v najmenej rozvinutých okresoch Slovenskej republiky

Tabuľka 23 Úspešnosť čerpania v najmenej rozvinutých okresoch SR

ID	Okres	Kraj	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
1	Lučenec	BBSK	18	64,29 %	6 017 058,68 €	81,45 €
2	Poltár	BBSK	3	37,50 %	990 522,84 €	45,61 €
3	Revúca	BBSK	13	76,47 %	2 812 882,10 €	70,30 €
4	Rimavská Sobota	BBSK	25	46,30 %	4 384 167,74 €	51,93 €
5	Veľký Krtíš	BBSK	12	50,00 %	6 627 830,09 €	150,33 €
6	Bardejov	PSK	24	60,00 %	11 068 640,22 €	142,44 €
7	Kežmarok	PSK	22	70,97 %	6 438 920,91 €	86,71 €

²³ Čísla na mape predstavujú nami pridelené ID k okresu.

ID	Okres	Kraj	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
8	Medzilaborce	PSK	7	53,85 %	3 643 071,82 €	302,56 €
9	Sabinov	PSK	25	71,43 %	7 073 955,07 €	118,10 €
10	Svidník	PSK	21	80,77 %	6 533 124,64 €	199,28 €
11	Vranov nad Topľou	PSK	51	73,91 %	11 319 075,95 €	140,47 €
12	Gelnica	KSK	11	61,11 %	3 763 461,30 €	118,46 €
13	Rožňava	KSK	15	50,00 %	4 696 062,38 €	75,28 €
14	Sobrance	KSK	11	84,62 %	5 647 235,89 €	247,57 €
15	Trebišov	KSK	26	52,00 %	8 316 258,73 €	78,74 €
Celkovo			284	62,28 %	89 332 268,36 €	108,42 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 23 predstavuje sumárne čerpanie finančných prostriedkov NRO v SR, ktorých je 15 v rámci troch krajov. 5 NRO sa nachádza v BBSK, 6 NRO v PSK a 4 NRO v KSK. Celkovo bolo v rámci nich schválených 284 ŽoNFP, s úspešnosťou 62,28 % a celkovou alokáciou 89 332 268,36 €. Suma na obyvateľa predstavuje 108,42 €.

Najviac schválených ŽoNFP spolu s najvyššou alokáciou finančných prostriedkov bolo v okrese Vranov nad Topľou. 51 žiadostí predstavuje 17,96 % všetkých ŽoNFP a ich schválená suma 12,67 % celkovej alokácie v rámci NRO. Najvyššia úspešnosť schválenia je v okrese Sobrance, a najvyššia suma na obyvateľa v okrese Medzilaborce. Najhorší vo všetkých smeroch je okres Poltár, v ktorom bolo schválených iba 1,06 % všetkých ŽoNFP, s najnižšou úspešnosťou a tiež alokovaná najnižšia suma a suma na obyvateľa.

Tabuľka 24 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v NRO podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	120	61,54 %	37 749 840,76 €	144,54 €
1 000-5 000	115	61,83 %	29 190 825,73 €	116,73 €
5 000-20 000	39	65,00 %	16 513 475,63 €	91,37 €
nad 20 000	10	66,67 %	5 878 126,24 €	44,53 €
Celkovo	284	62,28 %	89 332 268,36 €	108,42 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

V tabuľke 24 vidíme hodnotenie v rámci NRO podľa veľkostných kategórií. Najviac žiadostí bolo schválených v kategórii do 1 000 obyvateľov, konkrétne 42,25 %. Do tejto kategórie bolo tiež alokovaných najviac finančných prostriedkov, 42,26 % celkovej schválenej sumy, a tiež suma na obyvateľa bola v tejto kategórii najvyššia. Avšak obce do 1 000 obyvateľov mali najnižšiu úspešnosť schválenia. Naopak obce nad 20 000

obyvateľov mali úspešnosť schválenia najvyššiu, ale počet schválených žiadostí a celkovú schválenú sumu a sumu na obyvateľa najnižšiu.

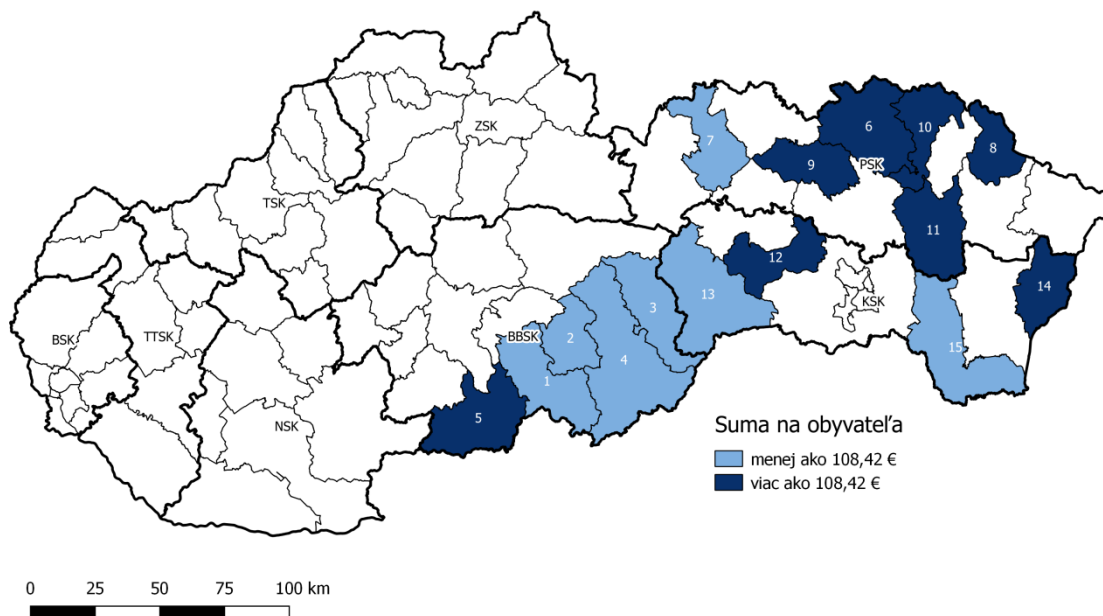
Tabuľka 25 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v NRO podľa krajov

Kraj	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
BSK	71	54,20 %	20 832 461,45 €	78,88 €
KSK	63	56,76 %	25 727 004,30 €	115,59 €
PSK	150	70,09 %	42 772 802,61 €	126,82 €
Celkovo	284	62,28 %	89 332 268,36 €	108,42 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 25 uvádza hodnotenie čerpania v NRO podľa krajov., kde vo všetkých ukazovateľoch dominuje PSK. Bolo tam schválených až 52,82 % všetkých ŽoNFP s najvyššou úspešnosťou, a tiež alokovaných 47,88 % celkovej schválenej sumy a najvyššia bola aj suma na obyvateľa. Naopak najhorší vo všetkých kľúčových ukazovateľoch bol BBSK s najnižšou úspešnosťou schválenia, schválenou sumou a tiež sumou na obyvateľa. Najmenej schválených ŽoNFP, iba 22,18 %, bolo v KSK.

Mapa 4 Porovnanie sumy na obyvateľa v rámci NRO

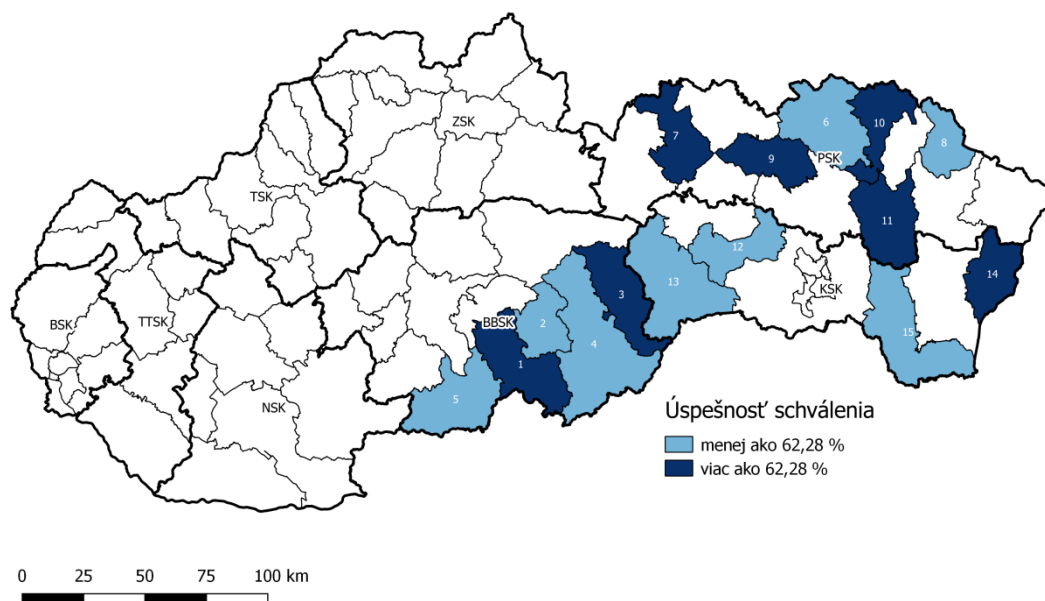

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Na mape 4 vidíme porovnanie sumy na obyvateľa v jednotlivých okresoch s celkovou sumou na obyvateľa v NRO 108,42 €. Môžeme si všimnúť, že v PSK 5 zo 6

okresov má sumu na obyvateľa vyššiu ako je táto suma. Naopak v BSK má sumu na obyvateľa vyššiu ako 108,42 € iba 1 z 5 okresov.

Mapa 5 Úspešnosť schválenia v rámci NRO

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Mapa 5 nám prináša porovnanie úspešnosti schválenia v jednotlivých okresoch s celkovou úspešnosťou schválenia v NRO 62,28 %. Aj v tomto prípade väčšina okresov v PSK (4 zo 6) má vyššiu úspešnosť ako 62,28 %. V prípade BBSK a KSK je viac okresov, ktoré sa nachádzajú pod touto hodnotou. V KSK dokonca 3 zo 4 okresov majú úspešnosť schválenia nižšiu ako 62,28 %.

Tabuľka 26 Zameranie ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov v NRO

OP a ciele	Schválené ŽoNFP	Schválená suma ŽoNFP
IROP	25	7 968 231,77 €
1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.	3	1 362 845,54 €
2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách.	19	5 421 691,05 €
4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.	3	1 183 695,18 €

OP a ciele	Schválené ŽoNFP	Schválená suma ŽoNFP
OP KŽP	55	24 641 108,42 €
1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov.	15	6 690 272,63 €
4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov.	40	17 950 835,79 €
OP ĽZ	178	32 199 335,20 €
1.1.1 Zvýšenie inkluzívnosti a rovnakého prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov	12	442 548,00 €
5.1.2 Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnateľnosti a zamestnanosti marginalizovaných komún, predovšetkým Rómov.	86	10 964 963,86 €
6.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania.	23	2 547 468,56 €
6.1.2 Zlepšenie prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve.	35	12 568 506,74 €
6.1.3 Zlepšenie prístupu ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre.	22	5 675 848,04 €
PRV	26	24 523 593,00 €
4.3 Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.	25	24 185 366,00 €
8.4 Podpora na obnovu lesov poškodených lesnými požiarmi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami.	1	338 227,00 €
Celkovo	284	89 332 268,39 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 26 nám prináša zamerania ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov v rámci NRO. Môžeme vidieť, že najväčší počet žiadostí bolo v rámci OP ĽZ, až 62,68 % všetkých schválených ŽoNFP. Z OP ĽZ bolo tiež alokovaných najviac finančných prostriedkov, konkrétne 36,04 % celkovej schválenej sumy. V prípade konkrétnych cieľov bolo najviac žiadostí schválených na cieľ *5.1.2 Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnateľnosti a zamestnanosti marginalizovaných komún, predovšetkým Rómov* OP ĽZ, čo predstavuje 34,05 % všetkých schválených ŽoNFP. Najviac finančných prostriedkov bolo alokovaných na cieľ *4.3 Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva*, konkrétne 27,07 % celkovej alokovanej sumy v NRO.

3.4.2 Čerpanie v ostatných okresoch Slovenskej republiky

Ostatné okresy môžeme v podmienkach Slovenskej republiky považovať tiež za rozvinutejšie okresy (ďalej aj „RO“). Obciam v týchto okresoch bolo celkovo schválených 704 ŽoNFP v celkovej sume 534 999 457,15 €. Suma na obyvateľa v týchto okresoch bola na úrovni 134,81 € a úspešnosť schválenia 58,96 %.

Tabuľka 27 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v RO podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
do 1 000	125	48,08 %	38 318 168,82 €	66,01 €
1 000-5 000	375	58,41 %	255 670 449,08 €	193,00 €
5 000-20 000	86	59,72 %	78 636 738,21 €	120,70 €
nad 20 000	118	79,73 %	162 374 101,04 €	115,01 €
Celkovo	704	58,96 %	534 999 457,15 €	134,81 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

V tabuľke 27 je znázornené čerpanie v RO podľa veľkostných kategórií. Najvyšší počet schválených žiadostí bol v kategórii 1 000-5 000 obyvateľov, čo predstavuje 53,27 % všetkých ŽoNFP. Obciam v tejto kategórii bola tiež alokovaná najvyššia suma, konkrétne 47,79 % celkovej alokácie v RO, a tiež najvyššia suma na obyvateľa. Najvyššiu úspešnosť schválenia dosahovali obce v kategórii nad 20 000 obyvateľov.

Tabuľka 28 Úspešnosť schválenia ŽoNFP v RO podľa krajov

Veľkostná kategória	Schválené ŽoNFP	Úspešnosť schválenia	Schválená suma ŽoNFP	Suma na obyvateľa
BBSK	58	60,42%	61 032 125,20 €	158,00 €
KSK	98	64,90%	116 240 789,36 €	201,73 €
NSK	121	56,81%	119 070 029,59 €	175,30 €
PSK	144	62,61%	60 003 083,37 €	123,44 €
TSK	89	54,27%	58 712 933,18 €	99,89 €
TTSK	93	53,45%	68 228 640,22 €	121,38 €
ZSK	101	60,84%	51 711 856,23 €	74,85 €
Celkovo	704	58,96 %	534 999 457,15 €	134,81 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

Tabuľka 28 uvádza čerpanie podľa krajov, kde 20,45 % všetkých schválených ŽoNFP bolo v PSK a 22,26 % celkovej alokácie smerovalo do NSK. Najvyššiu úroveň úspešnosti schválenia dosahuje KSK, kde bola tiež najvyššia suma na obyvateľa.

Tabuľka 29 Zameranie ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov v RO

OP a ciele	Schválené ŽoNFP	Schválená suma ŽoNFP
IROP	187	71 606 672,00 €
1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej dopravy.	8	8 405 808,81 €
1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.	35	18 994 601,05 €
2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách.	117	37 204 736,63 €
4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.	20	6 585 133,94 €
6.1 Podpora efektívnej implementácie Operačného programu.	7	416 391,57 €
OP II	2	90 461 520,58 €
3.1 Zvýšenie atraktivity verejnej osobnej dopravy prostredníctvom modernizácie a rekonštrukcie infraštruktúry pre IDS a mestskú dráhovú dopravu.	2	90 461 520,58 €
OP KŽP	318	317 288 860,98 €
1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov.	129	61 011 528,14 €
1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ.	20	184 590 966,53 €
2.1.1 Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov klímy.	1	131 018,43 €
4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov.	168	71 555 347,88 €
OP EZ	166	32 478 373,59 €
1.1.1 Zvýšenie inkluzívnosti a rovnakého prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov	13	535 743,00 €
5.1.2 Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnateľnosti a zamestnanosti marginalizovaných komún, predovšetkým Rómov.	61	8 058 304,45 €
6.1.1 Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania.	33	3 907 399,73 €
6.1.2 Zlepšenie prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve.	43	16 478 327,80 €
6.1.3 Zlepšenie prístupu ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre.	16	3 498 598,61 €
PRV	31	23 164 030,00 €
4.3 Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.	31	23 164 030,00 €
Celkovo	704	534 999 457,15 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+ a databázy PPA (údaje k 31.12.2017).

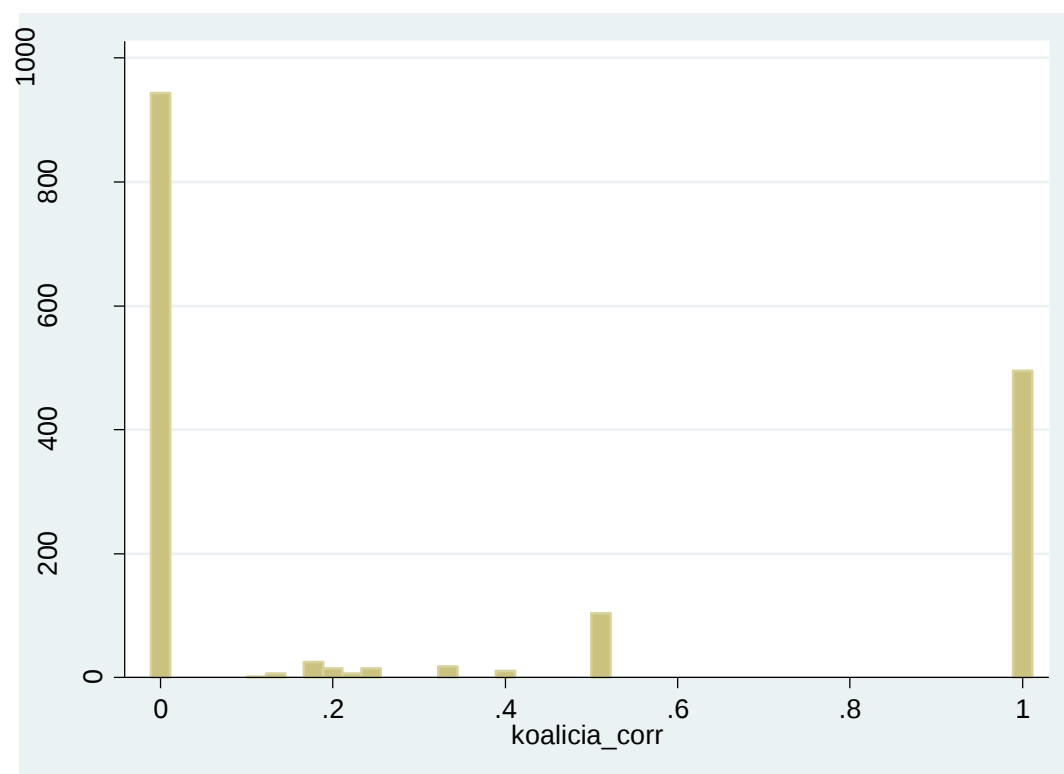
Zameranie žiadostí podľa OP a konkrétnych cieľov môžeme vidieť v tabuľke 29. Obciam v RO bolo najviac žiadostí schválených z OP KŽP, konkrétne 45,17 % všetkých schválených ŽoNFP. Z rovnakého OP bola obciam alokovaná najvyššia suma, ktorá predstavuje 59,31 % celkovej alokácie v rámci RO. V prípade cieľov bolo najviac žiadostí schválených na cieľ 4.3.1 *Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov* OP KŽP, 18,32 % všetkých žiadostí. Najvyššia alokácia finančných prostriedkov bola na cieľ

1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 34,50 % celkovej schválenej sumy v rámci RO.

3.5 Vplyv politickej príslušnosti starostu obce na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych a investičných fondov

Vplyv politickej príslušnosti na schválenie, resp. neschválenie ŽoNFP sme sa snažili dokázať prostredníctvom logistickej regresie.

Graf 3 Počet ŽoNFP s vydaným rozhodnutím podľa podpory koalických strán

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+, databázy PPA a ŠÚ SR (údaje k 31.12.2017).

V grafe 3 vidíme počet ŽoNFP s vydaním rozhodnutím rozdelených podľa podpory koalických strán. Politickú príslušnosť sme merali na intervale $<0;1>$, kde 0 reprezentuje nulovú podporu koalických strán a 1 plnú alebo väčšinovú (väčšiu ako 0,5) podporu koalických strán. Ostatné hodnoty reprezentujú podiel podpory koalických strán na celkovej podpore kandidáta v posledných komunálnych voľbách. Informácie o podpore kandidáta jednotlivými politickými stranami sme získali zo ŠÚ SR.

Tabuľka 30 Vzťah medzi politickou príslušnosťou a rozhodnutím o ŽoNFP

koalícna podpora	neschvalena	schvalena	celkovo
	0	1	
0	458	486	944
.1111111	0	1	1
.1428571	5	1	6
.1666667	18	7	25
.2	8	7	15
.2222222	0	6	6
.25	2	13	15
.3333333	9	9	18
.4	7	4	11
.5	27	77	104
1	90	405	495
celkovo	624	1016	1640

likelihood-ratio $\chi^2(10) = 175.6345$

P = 0.000

gamma = 0.4954

ASE = 0.037

Kendall's tau-b = 0.2640

ASE = 0.021

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+, databázy PPA a ŠÚ SR (údaje k 31.12.2017).

V tabuľke 30 sme znázornili vzťah medzi politickou príslušnosťou a rozhodnutím o ŽoNFP. Vypočítali sme aj korelačné koeficienty pre kategorické premenné likelihood-ratio, gamma a Kendall's tau-b. Všetky tri sú štatisticky významné, čo dokazuje hodnota P, resp. hodnota ASE, ktoré sú menšie ako 0,05. Môžeme teda predpokladať, že medzi politickou príslušnosťou a rozhodnutím o ŽoNFP je korelačný vzťah. Kauzalitu tohto vzťahu ďalej skúmame v logistickej regresii.

Tabuľka 31 Regresná analýza

premenna	m2	m3	m4
koalícia	1.4823032***	1.4818821***	1.4372789***
velk.kat.obce	.3269048***	.3212443***	.27458431***
kraj	.11340378***	.12147774***	
rozvinutost	.08649687		
_cons	-1.2540382***	-1.2626271***	-.50602173***
χ^2	182.71303	172.39369	163.90699
N	1640	1640	1640

legenda:

* p<.05

** p<.01

*** p<.001

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z databázy ITMS2014+, databázy PPA a ŠÚ SR (údaje k 31.12.2017).

V tabuľky 31 vidíme, že politická príslušnosť je štatisticky významná, rovnako ako kontrolné premenné kraj a veľkostná kategória obce. Rozvinutosť obce, podľa našich výsledkov nie je štatisticky významná pre schválenie ŽoNFP. Tiež vidíme, že čím vyšší je vplyv koaličných strán v danej obci, tým je vyššia pravdepodobnosť, že bude žiadosť schválená. Podobne aj pri veľkostnej kategórii platí, že čím je obec väčšia, tým je vyššia pravdepodobnosť, že ŽoNFP bude schválená. A nakoniec platí tiež tvrdenie, že čím výhodnejšie v podmienkach SR sa obec nachádza, tým je pravdepodobnosť schválenia vyššia.

Ak nám vzrastie vplyv politickej príslušnosti o 1 %, vzrastie nám pomer šancí schválenia o 1,48 %, pričom pri veľkostnej kategórii je tento vplyv 0,32 % a pri kraji je pomer šancí len 0,11 %. Z našich výsledkov je teda zrejmé, že politická príslušnosť má na rozhodnutie o schválení, resp. neschválení ŽoNFP najsilnejší (najviac signifikantný) vplyv.

4 DISKUSIA

Cieľom našej práce bolo zhodnotiť čerpanie finančných prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov obcami ako žiadateľmi v programovom období 2014-2020, k dátumu 31.12.2017. Uvedomujeme si však limity, ktoré náš výskum má, a ktoré by mohli celkové výsledky skresliť, ale z dôvodu rozsahu diplomovej práce sme s nimi nepracovali. V prvom rade sme pracovali iba s obcami, ako individuálnymi žiadateľmi. Nebrali sme do úvahy ako žiadateľov subjekty, ktorých členmi obce môžu byť, ako združenia obcí, miestne akčné skupiny a pod. Tiež sme nebrali do úvahy ŽoNFP podané v rámci cieľa Európska územná spolupráca. Sledovali sme totiž len projekty, ktorých miesto realizácie je výlučne jedna obec na území SR. Ďalším limitom je nerozlišovanie právnej subjektivity školských zariadení. Školské zariadenia s právnou subjektivitou²⁴ môžu byť samy žiadateľmi o NFP, pričom školské zariadenia bez právnej subjektivity, ktoré dostávajú finančné prostriedky zo štrukturálnych a investičných fondov, sú pri žiadostiach zastupované obcami, ktoré sú ich zriaďovateľmi. My sme vo výskume brali do úvahy iba školské zariadenia bez právnej subjektivity.

V prvej časti nášho výskumu sme sa venovali zhodnoteniu čerpania na úrovni krajov SR²⁵. Celkovo bolo vydané rozhodnutie o schválení alebo neschválení pri 1694 ŽoNFP, z toho 1650 v menej rozvinutých regiónoch SR s celkovou alokáciou 624 331 725,51 €. So 988 schválenými žiadosťami bola úroveň úspešnosti schválenia v rámci SR 59,88 % a suma na obyvateľa činila 130,27 €. Na základe nášho hodnotenia čerpania môžeme kraje v SR rozdeliť na menej rozvinuté a rozvinuté kraje.

Za menej rozvinuté regióny považujeme PSK, KSK a BBSK, v ktorých bolo schválených 59,11 % všetkých žiadostí. Okrem toho sa tieto kraje vyznačujú vyššou úspešnosťou schválenia a sumou na obyvateľa. To je spôsobené okrem iného aj tým, že v rámci týchto krajov sú definované NRO, ktorým je zvlášť venovaná pozornosť pri odstraňovaní medziregionálnych rozdielov, a kde uprednostnený prístup k podpore európskych fondov a vzdelávanie v ich oblasti je jedným z hlavných nástrojov podpory. Tiež bolo do týchto krajov alokovaných až 52,31 % celkovej alokácie. Treba však podotknúť, že do tohto údaju je zarátaný projekt modernizácie električkovej trati v Košiciach, ktorý sám pojal 14,37 % celkovej schválenej sumy v rámci SR. Za rozvinuté

²⁴ Právnou subjektivitou sa rozumie spôsobilosť mať práva a povinnosti a spôsobilosť na právne úkony.

²⁵ Keďže podmienky čerpania prostriedkov z EŠIF boli v BSK obmedzené, podrobnejšie sme sa čerpaniu v tomto kraji nevenovali.

kraje v podmienkach SR považujeme NSK, TSK, TTSK a ZSK, ktorým bolo schválených menej ŽoNFP a tiež alokovaných menej finančných prostriedkov. Máme za to, že dôvodom je neprítomnosť NRO v týchto krajochoch, celková vyššia hospodárska úroveň a s tým spojená nižšia potreba znižovania medziregionálnych rozdielov.

Rozdiely medzi krajinami ale vnímame najmä v zameraní jednotlivých žiadostí. Obce v menej rozvinutých krajochoch smerovali svoju pozornosť najmä na ľudské zdroje, konkrétnejšie na zlepšenie kvality života a zamestnanosti ľudí z marginalizovaných skupín, predovšetkým Rómov, ich prístup k sociálnej infraštruktúre a zlepšenie vzdelávania v ranom detstve. Takéto zameranie považujeme za pochopiteľné, keďže 90,65 % rómskeho obyvateľstva²⁶ v SR žije práve v PSK, KSK a BBSK. V týchto krajochoch sa tiež nachádza najvyšší počet obcí vo veľkostnej kategórii do 1 000 obyvateľov, čo sa prejavilo vo vyššom čerpaní podpory na rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry z Programu rozvoja vidieka, ktorý je obciam takejto veľkostnej kategórii určený. Naopak žiadosti obcí v rozvinutých krajochoch boli zamerané najmä životné prostredie, zvyšovanie miery zhodnocovania odpadov a znižovanie spotreby energie pri prevádzke verejných budov a na zvyšovanie zaškolenosti detí v materských školách.

Ďalej sme obce porovnávali aj podľa veľkostných kategórií. Zistili sme, že najviac žiadostí bolo schválených vo veľkostnej kategórii 1 000-5 000 obyvateľov, kam bolo tiež alokovaných najviac prostriedkov. Najvyššiu úspešnosť schválenia registrujeme u obcí nad 20 000 obyvateľov, čím sme potvrdili hypotézu č. I. Môžeme povedať, že úspešnosť schválenia sa kontinuálne zvyšuje a čím je väčšia veľkostná kategória, tým je vyššia úspešnosť schválenia. Myslíme si, že je to spôsobené aj tým, že väčšie obce disponujú kvalitnejšími, kvalifikovanejšími a skúsenejšími pracovníkmi v čerpaní prostriedkov z fondov EÚ, čo je predpoklad úspešného projektu. Za problém však považujeme nízke percento obcí z kategórii do 1 000 obyvateľov, ktorým bola schválená aspoň jedna ŽoNFP. Zo 654 obcí, ktoré čerpali prostriedky z EŠIF, bolo 204, ktoré radíme do kategórii do 1 000 obyvateľov. To je iba 10,75 % všetkých obcí z tejto kategórii v rámci SR. Podľa štúdie Skrytý poklad v samospráve, obce v tejto kategórii vynakladajú 40-50 % finančných prostriedkov na výkon správy. Pri takejto nákladnej správe obce nemajú prostriedky na rozvojové aktivity a je pre nich nemožné spolufinancovať projekty z fondov EÚ. Nastáva teda otázka rozdrobenosti územnej samosprávy v SR a zlučovania obcí, ktoré by uvoľnilo

---

²⁶ Údaj ŠÚ SR k 31.12.2017.

neefektívne vynakladané financie malých obcí, a tým rozšírilo možnosti ich rozvoja. Tieto obce mali tiež najnižšiu úspešnosť schválenia ŽoNFP. To je do istej miery spôsobené nekvalifikovanosťou a neodbornosťou zamestnancov v tých najmenších obciach.

Z pohľadu sledovania konkrétnych cieľov boli priority obcí do 1 000 obyvateľov zamerané predovšetkým na ľudské zdroje, marginalizované skupiny a poľnohospodársku infraštruktúru. Aktivity obcí v kategóriách 1 000-5 000 a 5 000-20 000 obyvateľov boli zamerané rovnako, najmä teda na zhodnocovanie odpadov, prevádzku verejných budov a zaškolenosť detí v materských školách. Najväčšie obce a mestá čerpali finančné prostriedky predovšetkým na zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej dopravy.

V druhej časti našej práce sme sa zamerali na porovnanie čerpania najmenej rozvinutých okresov a ostatných okresov, ktoré sme v podmienkach SR definovali ako rozvinuté okresy. Potvrdili sme síce hypotézu č. II, keď sme zistili, že obce v NRO majú vyššiu úspešnosť schválenia než RO. Avšak vyvrátili sme hypotézu č. III, kedy vyššia suma na obyvateľa pripadá na obce v RO. Treba však podotknúť, že rozdiel medzi úspešnosťou schválenia v NRO a RO nebol taký výrazný, že by sme mohli jednoznačne potvrdiť vyššiu podporu NRO zo strany štátu. Tu sa môžeme pýtať, či má zmysel definovať najmenej rozvinuté okresy a vypracovávať ich akčné plány s cieľom podpory ich rozvoja. Najmä v BBSK sa to javí ako bezúčelné, keďže v porovnaní s PSK a KSK dosahujú obce v NRO v BBSK nižšie percento úspešnosti schválenia a výrazne nižšiu sumu na obyvateľa, a tým značne znižujú celkovú sumu na obyvateľa v rámci NRO. Podľa Goliaša (2017) dokonca osobitná podpora určitých okresov pri čerpaní eurofondov spôsobila v týchto okresoch nárast miery evidovanej nezamestnanosti. Za zmienku stojí okres Poltár v BBSK, v ktorom boli schválené 3 ŽoNFP s 37,50 % úspešnosťou a sumou na obyvateľa 45,61 €, v porovnaní s okresom Svidník v PSK, v ktorom bolo schválených 21 ŽoNFP s 80,77 % úspešnosťou a sumou na obyvateľa 199,28 €. Dá sa polemizovať, čo spôsobuje takúto situáciu v BBSK. Môže ísť o nedostatočnú podporu a absenciu poradenských inštitúcií alebo tiež neochota a neschopnosť zamestnancov jednotlivých obcí v kraji uchádzať sa o príspevky z európskych fondov. Každopádne môžeme konštatovať, že podpora NRO v BBSK ani zďaleka neplní svoj účel, a možno by stálo za zváženie upraviť takýto systém podpory v podmienkach SR, pretože ak jeden kraj čerpá ďaleko viac ako druhý, hoci podmienky sú pre oba kraje úplne rovnaké, medziregionálne rozdiely sa budú len zvyšovať.

Aktivity obcí v NRO sú prioritne zamerané na ľudské zdroje, pomoc marginalizovaným skupinám, zlepšeniu vzdelávania v ranom detstve a podporu poľnohospodárskej infraštruktúry. Obce v RO čerpali prostriedky hlavne na podporu životného prostredia, zhodnocovania odpadov, prevádzky verejných budov a zvyšovanie zaškolenosti v materských školách a atraktivity verejnej dopravy.

Myslíme si, že je nutné vyzdvihnúť angažovanosť obcí v PSK v čerpaní prostriedkov z EŠIF. Kraj, ktorý sa dlhodobo radí medzi najzaostalejšie v rámci SR, čo okrem iného odzrkadľuje aj najvyšší počet NRO, má najviac schválených ŽoNFP s najvyššou úspešnosťou schválenia. Síce suma na obyvateľa nie je najvyššia, to vysvetľuje najvyšší počet obyvateľov, obcí a najmä obcí do 1 000 obyvateľov v rámci celej SR, ktoré, ako sme už spomínali, často nemajú zvyšné prostriedky na podporu rozvoja a spolufinancovanie projektov z EŠIF je pre nich nereálne.

V poslednej tretej časti sme skúmali vplyv politickej príslušnosti starostu obce pri rozhodovaní o schválení alebo neschválení ŽoNFP. Pomocou logistickej regresnej analýzy sme istú veľkosť vplyvu dokázali, čím sme potvrdili našu hypotézu č. IV. To znamená, že politická príslušnosť starostu obce zohráva dôležitú rolu pri rozhodovaní o schválení ŽoNFP. Ako sme spomínali v teoretickej časti, politická manipulácia pri čerpaní zdrojov z fondov EÚ nie je nič neobvyklé, čo dokazujú štúdie rôznych autorov v rôznych krajinách EÚ. Máme za to, že istú rolu zohráva aj fakt, že riadiacimi orgánmi sú jednotlivé ministerstvá, ktorých najvyšší predstavitelia sú členmi vládnej koalície. Stotožňujeme sa s návrhmi riešení, ktoré navrhli autori Kuhn, Sloboda a Kazda (2012) v štúdiu, ktorú sme spomínali v podkapitole 1.6. Či už ide o zvýšenie transparentnosti, zefektívnenia procesov čerpania alebo zavedenie adresnej trestnoprávnej a hmotnej zodpovednosti. Na druhej strane si myslíme, že problém klientelizmu pri čerpaní fondov EÚ je nutné vnímať ako komplexný problém v rámci veľkého počtu krajín EÚ, a je nutné problém riešiť celoplošne. Tiež však súhlasíme s názormi Murözyho a Telegdyho (2017), ktorí tvrdia, že striktná regulácia zameraná na rozhodovacie procesy a skúmanie čerpania v jednotlivých krajinách klientelizmus úplne neodstráni. Zmierňovanie negatívnych efektov nerovnomerného a neefektívneho prerozdelenia prostriedkov z EŠIF si vyžaduje vyššiu transparentnosť už v prvotných fázach príprav jednotlivých výziev. Transparency International Maďarsko vo svojej štúdiu tiež uvádza niekoľko návrhov riešenia problematiky zneužívania eurofondov, s ktorými sa stotožňujeme. Jedným z nich je zvýšenie využitia návratných finančných prostriedkov s cieľom zvýšenia efektívnosti

poskytnutých dotácií, a tiež posilnenie sociálneho a ekonomického aspektu pri selekcií a implementácií projektu, aby boli financované len tie regióny a tie oblasti hospodárstva, ktoré to skutočne potrebujú.

Nech sú opatrenia do budúca akékoľvek, výsledkom za ostatných 14 rokov členstva Slovenska v Európskej únii nie je zníženie regionálne rozdiely, práve naopak. Podľa štúdie OECD (2016) je na tom Slovensko najhoršie spomedzi všetkých krajín Európskej únie a čerpanie prostriedkov z európskych fondov medziregionálne disparity prehĺbilo a kraje Slovenskej republiky viac polarizovalo. Prostriedky sú alokované neefektívne, do oblastí a krajov kde to nie je potrebné a ako sme aj my v práci zistili, pri rozhodovaní o projektoch zohráva rolu aj politický klientelizmus. Sloboda (2012), že eurofondy nie sú riešením a iba prehľbujú v krajine chorobu závislosti na štáte. Tiež dodáva, že motivácia aktérov verejnej politiky neraz neodvija od toho, čo je najpotrebnejšie urobiť, ale od toho, čo je možné urobiť vďaka nenávratnému finančnému príspevku a eurofondy na Slovensku spôsobujú viac škody ako úžitku.

ZÁVER

Cieľom tejto práce bolo zhodnotiť čerpanie finančných prostriedkov z európskych a štrukturálnych fondov v prvých štyroch rokoch programového obdobia 2014 – 2020.

Zamerali sme sa na obce ako individuálnych žiadateľov o nenávratné finančné príspevky v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti. Kľúčovými ukazovateľmi pre nás boli úspešnosť schválenia a alokovaná suma na obyvateľa, na základe ktorých sme obce následne porovnávali na úrovni krajov, okresov a tiež veľkostných kategórií. Z porovnávania sme vynechali BSK, ktorý má v programovom období 2014 – 2020 obmedzené podmienky čerpania prostriedkov z európskych fondov. Tiež sme dokazovali vplyv politického klientelizmu na rozhodovanie o schválení alebo neschválení ŽoNFP.

Porovnávaním na úrovni krajov sme došli k záverom, že najviac žiadostí o nenávratný finančný príspevok bolo schválených v PSK, KSK a BBSK, čiže krajoch ktoré sú dlhodobo považované za najzaostalejšie v podmienkach SR. Najvyššiu úspešnosť schválenia sme zistili v PSK a najviac alokovaných prostriedkov smerovalo do KSK. Prioritným cieľom v týchto najzaostalejších krajoch bolo zvyšovanie finančnej gramotnosti a zamestnanosti marginalizovaných komúní, predovšetkým Rómov. Ostatné kraje SR, čiže TSK, TTSK, NSK a ZSK, nepociťujú potrebu znižovania medziregionálnych rozdielov tak výrazne, čo sa odrazilo v čerpaní prostriedkov z eurofondov obcami v týchto krajoch, kedy dosahovali nižší počet schválených žiadostí, nižšiu alokovanú sumu na obyvateľa a tiež aj nižšiu úspešnosť schválenia. Obce v týchto krajoch boli zamerané predovšetkým na životné prostredie a zhodnocovanie odpadov.

Hodnotením čerpania podľa veľkostných kategórií sme potvrdili hypotézu č. I a teda, že obce najväčšej veľkostnej kategórie majú vyššiu úspešnosť schválenia ŽoNFP než obce nižších veľkostných kategórií. Môžeme dokonca tvrdiť, že táto úspešnosť kontinuálne rastie spolu s prechodom do väčšej veľkostnej kategórie.

Pri porovnávaní na úrovni okresov sme vychádzali z rozdelenia okresov na najmenej rozvinuté okresy a ostatné okresy, ktoré sme pre potreby výskumu označovali ako rozvinuté okresy. Za NRO sme považovali okresy definované zákonom č. 336/2015 Z. z o podpore najmenej rozvinutých okresov. Tieto dve skupiny okresov sme medzi sebou porovnávali ako celky. Zistili sme, že NRO majú vyššiu úspešnosť schválenia ŽoNFP než RO, čím sme potvrdili hypotézu č. II. Rozdiel v úspešnosti však nie je tak

výrazný, aby sme jednoznačne potvrdili vplyv osobitnej podpory NRO pri čerpaní eurofondov. Naopak do NRO je alokovaná nižšia suma na obyvateľa než do RO. Tým sme jednak vyvrátili hypotézu č. III a tiež otvorili otázku zmyselnosti osobitného prístupu k NRO. Najmä v prípade BBSK, kde obce možno nepodávajú najmenej žiadostí, ale majú výrazne nižšiu úspešnosť schválenia a sumu na obyvateľa, sa takýto prístup zdá bezúčelový. Priority NRO sú rovnaké ako v najzaostalejších krajoch SR, tzn. zameranie na ľudské zdroje a na marginalizované skupiny.

Regresnou analýzou sme dokázali vplyv politickej príslušnosti starostu obce na schválenie, resp. neschválenie projektu, a tým sme potvrdili hypotézu č. IV. Zistili sme, že spomedzi faktorov politickej príslušnosti, veľkostnej kategórie obce, kraja a rozvinutosti má práve príslušnosť starostu ku koalícnej strane najsignifikantnejší vplyv na schválenie projektu. Tu vzniká problém, na ktorý sa snažilo upozorniť už niekoľko autorov v rôznych štúdiách, v rôznych krajinách Európskej únie. Nedostatočná transparentnosť a korupcia pri prerozdeľovaní prostriedkov z európskych fondov vytvára často nezmyselné, neefektívne a zbytočné projekty, vďaka ktorým sa regionálne rozdiely neznižujú, ale naopak sa čoraz viac zväčšujú.

S ohľadom na limity našej práce si myslíme, že výskum našej práce by sa dal rozšíriť projekty v rámci cieľa Európskej územnej spolupráce, a tiež žiadateľov, ktorými by boli subjekty, ktorých členmi sú jednotlivé obce SR, za účelom komplexnejšieho zhodnotenia. Myslíme si však, že na základe nášho výskumu sme otvorili niekoľko otázok, ktoré sú hodné ďalšieho výskumu. Či už ide o zmysluplnosť a účelnosť osobitného prístupu k podpore NRO, alebo o skúmanie politického vplyvu pri nielen schvaľovaní, ale v celom procese prerozdeľovania finančných prostriedkov z EŠIF.

ZOZNAM LITERATÚRY

1. ADAMČÍK, S. (2000). *Regionální politika a management regionů, obcí a měst*. 1. vyd. Ostrava : VŠB – Technická univerzita, Ekonomická fakulta, 2000, 146. ISBN 80-7078-837-2
2. BASS, P. L. 1998. *Plánovanie rozvoja miest a obcí v podmienkach trhovej ekonomiky*. Bratislava : LSGAC, 1998.
3. BAŠOVSKÝ, O. – LAUKO, V. (1990). *Úvod do regionálnej geografie*. Bratislava : SPN, 1990.
4. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. (2005). *Regionálna ekonomika*. Nitra : SPU v Nitre, 254 s. ISBN 80-8069-513-X
5. BLAŽEK, B. 1996. *Od vize ke strategiím. Metody pro stretegické myšlení ve městech*. In: Územní plánování a urbanizmus, č. 3, 1996.
6. BLAŽEK, B. 1998. *Venkov, města, média*. Praha : SLON, 1998.
7. BORECKÝ, D. 2000. *Program sociálního a ekonomického rozvoje obce. Kandidátska dizertačná práca*. Brno : PdF Masarykovy Univerzity, 2000.
8. BUČEK, M. – REHÁK, Š. – TVRDOŇ, J. 2010. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava : Iura Edition. 2010, 269 s., ISBN 978-80-8078-362-4.
9. CENTRÁLNY KOORDINAČNÝ ORGÁN. 2017. *Metodický pokyn CKO č. 25 k Integrovanie sieti informačno-poradenských centier*. [cit. 16.3.2018]. Dostupné na: http://www.partnerskadohoda.gov.sk/data/files/1481_mp_cko_25-v2.rar.
10. ČERNĚNKO, T. – HARVAN, P. – KUBALA, J. 2017. *Skrytý poklad v samospráve: Alternatívne možnosti sústredenia výkonu správy v samosprávach*. [online, cit. 13.4.2018]. Dostupné na: http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=11457&documentId=15667
11. DELLMUTH, L. M. – STOFFEL, M. F. 2010. *Distributive politics and intergovernmental transfers: the local allocation of European Union Structural Funds*. European Union Politics, vol. 13, 2010
12. DOTTI, N. F. 2016. *Unwritten Factors Affecting Structural Funds: The Influence of Regional Political Behaviours on the Implementation of EU Cohesion Policy*. European Planning Studies. Vol. 24, ISSN 1469-5944, pp. 530-550
13. EURÓPSKA KOMISIA. 2010. *Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu*. Brusel, 3.3.2010

14. EURÓPSKA KOMISIA. 2015. *Európske štrukturálne a investičné fondy 2014-2020: Oficiálne texty a komentáre*. Brusel, 2015.
15. FREEDMAN, A. D. 2009. *Statistical Models: Theory and Practice*. Cambridge University Press, 2009.
16. GOLIAŠ, P. 2017. *Regionálne rozdiely v SR – prehľad dôležitých štatistík*. INEKO, 2017.
17. HAJASOVÁ, K. 2000. *Vybrané názory na pojem región a regionálny rozvoj. Geografické štúdie 7*. Nitra : Prírodovedecká fakulta UKF, 2000.
18. HIGGINS, B. – SAVOIE, D. J. (1988). *Regional economic Development*. London : Unwin Hyman. 1988.
19. HOOVER, E. M. – GIARRANTANI, F. (1984). *An Introduction to Regional Economics*, 3rd ed., New York : Alfred A. Knopf, 1984, ISBN 0-394-33431-2.
20. HOSMER, D. W. – LEMESHOW, S. 2000. *Applied Logistic Regression*. 2nd edition. Wiley, 2000. ISBN 0-471-35632-8
21. KLAMÁR, R. 2006. *Plánovanie rozvoja regiónov na lokálnej úrovni v nových podmienkach demokracie*. Prešov : Fakulta prírodných a humanitných vied, Prešovská univerzita, 2006.
22. KLING, J. 1999. *Strategické plánovanie rozvoja regiónu. Dizertačná práca*. Bratislava : PriF Univerzity Komenského, 1999.
23. KOMRSKA, J. 2000. *Metódy, techniky a nástroje priestorového plánovania na lokálnej úrovni*. In: BELČÁKOVÁ, I. – GÁL, P. 2000. *Nástroje priestorového plánovania v kontexte transformácie a Európskej integrácie*. Bratislava : Road, 2000.
24. KUHN, I. – SLOBODA, D. – KAZDA, R. 2012. *Využívanie eurofondov na Slovensku – príležitosť pre rast alebo korupciu a klientelizmus? - štúdia*. Bratislava : Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, 2012.
25. MAIER, G. – TÖDLING, F. (1998). *Regionálna a urbanistická ekonomika 2: Regionálny rozvoj a regionálna politika*. Bratislava : Elita, 1998, 305 s. ISBN 80-8044-049-2
26. MATOUŠEKOVÁ, Z. – MACHÁČEK, J. – POSTRÁNECKÝ, J. – TOTH, P. (2000). *Regionální a municipální ekonomika*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze. 2000, 156 s. ISBN 80-245-0061-2.

27. MICHÁLEK, A. 2014. *Disparity v alokácii a čerpaní zdrojov s dôrazom na marginálne regióny Slovenska*. In: Geografický časopis, vyd. 66. Bratislava : Geografický ústav SAV, 2014, ISSN 2453-8787.
28. MIGUES, M. 2013. *The effect of political alignment on transfer to Portuguese municipalities*. Economic Politics, vol. 25, 2013.
29. MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2005. *Regionalizácia cestovného ruchu SR*. [cit. 25.2.2018]. Dostupné na: http://www.telecom.gov.sk/index/open_file.php?file=cestovnyruch/Legislativa/regionalizacia/str1az22.pdf.
30. MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Operačný program Integrovaná infraštruktúra*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/59-sk/operacny-program-integrovana-infrastruktura/>.
31. MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2013. *Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014-2020*. Verzia 1.0. [cit. 28.3.2018]. Dostupné na: http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=9349&documentId=10631.
32. MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2014. *Systém finančného riadenia štrukturálnych a investičných fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014-2020*. Verzia 1.0. [cit. 28.3.2018]. Dostupné na: http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=9789&documentId=12240.
33. MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Integrovaný regionálny operačný program*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/integrovaný-regionálny-operacny-program/>.
34. MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Operačný program Rybné hospodárstvo*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/66-sk/operacny-program-rybne-hospodarstvo/>.

35. MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Program rozvoja vidieka*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/program-rozvoja-vidieka/>.
36. MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Operačný program Ľudské zdroje*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/60-sk/operacny-program-ludske-zdroje/>.
37. MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Operačný program výskum a inovácie*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/52-sk/operacny-program-vyskum-a-inovacie/>.
38. MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Operačný program Efektívna verejná správa*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/63-sk/operacny-program-efektivna-verejna-sprava/>.
39. MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Operačný program Kvalita životného prostredia*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/61-sk/operacny-program-kvalita-zivotneho-prostredia/>.
40. MURAKÖZY, B. – TELEGDY, A. 2016. *Political incentives and state subsidy allocation: Evidence from Hungarian municipalities*. European Economic Review, 2016. ISSN 0014-2921
41. Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 1303/2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006.
42. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 o zostavení spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely.
43. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1304/2013 o Európskom sociálnom.
44. Nariadene Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1300/2013 o Kohéznom fonde.

45. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka.
46. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde.
47. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013 o Európskom fonde regionálneho rozvoja.
48. OECD. 2016. *Regional inequalities worsening in many countries*. 2016
49. PAŠKOVÁ, M. 2000. *Územné plánovanie na miestnej úrovni v porovnaní SR a EÚ*. In: BELČÁKOVÁ, I. – GÁL, P. 2000. *Nástroje priestorového plánovania v kontexte transformácie a Európskej integrácie*. Bratislava : Road, 2000.
50. REHÁK, Š. – SOKOL, M. 2007 *Regional pathways towards the knowledge economy – experiences from Slovakia*. In: *Knowledge and innovation processes in Central and East European economies*. Cracow : EIKON Plus, 2007, s 228-246, ISBN 978-83-60653-03-06
51. SLOBODA, D. 2012. *Eurofondy a regionálne rozdiely v Európskej únii*. Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, 2012.
52. Štatistický úrad SR. (2014). Voľby do orgánov samospráv obcí. [online, cit. 12.1.2018]. Dostupné na:
<http://volby.statistics.sk/oso/oso2014/oso2014/sk/data.html>.
53. Štatistický úrad Slovenskej republiky. (2017). *Subjekty verejnej správy december 2017*. [online, cit. 9.1.2018]. Dostupné na:
https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/d1829ba5-69b8-4b63-8d18-005573706ab3/Subjekty_VS_december2017.zip?MOD=AJPERES&CVID=m3lWZ1r&CVID=m3lWZ1r.
54. TRANSPARENCY INTERNATIONAL HUNGARY. 2015. *The Corruption Risks of EU Funds in Hungary*. 2015.
55. TVRDOŇ, J. 2002. *Regionálne disparity a ich obmedzovanie v období integrácie SR do EÚ*. Bratislava : SAV, 2002.
56. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Operačný program Technická pomoc*. [online, cit. 30.3.2018]. Dostupné na:
<http://www.partnerskadohoda.gov.sk/64-sk/operacny-program-technicka-pomoc/>
57. ÚRAD VLÁDY SR. 2012. *Pozičný dokument Komisie k vypracovaniu Partnerskej dohody a programov na Slovensku na roky 2014-2020*.

58. ÚRAD VLÁDY SR. 2014. *Partnerská dohoda 2014 – 2020*.
59. Vyhláška č. 438/2004 Z. z., ktorou sa vydáva klasifikácia štatistických územných jednotiek.
60. WOKOUN, R – MATES, P. 2006. *Management regionálnej politiky a reforma verejnej správy*. 1. vyd. Praha : Linde, 2006, 351 s., ISBN 80-7201-608-3
61. Zákon č. 50/1976 Z. z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku.
62. Zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do NR SR.
63. Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
64. Zákon č. 346/1990 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávy obcí.
65. Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.
66. Zákon č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci.
67. ŽÁRSKA, E. – FERČÍKOVÁ, V. 2014. *Bonita obce ako determinant rozvoja*. Brno : Masarykova univerzita. [cit. 12.2.2018]. Dostupné na: https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/061_2014.pdf.

PRÍLOHY

Príloha 1 Mapa regiónov cestovného ruchu Slovenskej republiky

Príloha 2 Hlavné disparity regiónov Slovenskej republiky podľa odvetví hospodárstva

Príloha 3 Zameranie ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov v menej rozvinutých
regiónoch SR podľa veľkostných kategórií

Príloha 4 Zameranie ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov v BBSK, KSK, NSK a PSK

Príloha 5 Zameranie ŽoNFP podľa OP a konkrétnych cieľov v TSK, TTSK a ZSK